

KäTu2018
XVI kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen
symposiumi

Kääntämisen hinta
Priset för översättning
The price of translation

Turun yliopisto
University of Turku

Turun yliopisto – Åbo universitet – University of Turku
13.–14.4.2018

XVI kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumi

Kääntämisen hinta

XVI Symposiet om forskning i översättning och tolkning

Priset för översättning

XVI Symposium for Translation and Interpreting

The Price of Translation

Yhteistyökumppanit – Sponsorer – Sponsors

HUIPPUTYYPPEJÄ
HAUSSA!

Haemme uusia
KÄÄNTÄJIÄ
TULKKEJA &
KOULUTTAJIA.

Lue lisää ja hae
delingua.fi/rekry

Erityisesti etsimme
FI-SV
FI-EN
kääntäjiä

delingua

Lingsoft®

30

YEARS OF
LEADING
LANGUAGE
MANAGEMENT

MONETRA

TULKKIPALVELU

Traduct

Túlka - The Universal Language

Túlka on mobiilitulkkauspalvelu, jossa saa ammattitulkin käyttöön sekunneissa ilman ennakkovarausta. www.tulka.com

KÄÄNTÄJÄN KALENTERI

Whooshing
deadlines

Pidä työsi järjestyksessä ja tiedä oman kääntämisesi hinta!

Tutustu sovellukseen esittelypisteessämme!

www.whooshing.fi
info@whooshing.fi

Sisällys – Innehåll – Contents

Plenaariesitelmät – Plenarföreläsningarna – Plenary lectures	5
Sektioesitelmät – Sektionsföredragen – Session presentations	7
Posterit – Postarna – Poster presentations	48
Työpajat – Workshopparna – Workshops	51

Plenaariesitemät – Plenarföreläsningarna – Plenary lectures

Joss Moorkens, Dublin City University

Translation and Precarity

The profession of translation is undergoing enormous change. Government policies and an intensive focus on cost has resulted in a large scale move to freelance or contingent work, expedited by the global recession that began in 2007–2008. This has left the worker in a precarious position with regard to rights and undermining his or her agency. This shift is exemplified particularly by the vendor model widespread in specialised translation work. Related to the downward pressure on costs and productivity is the technologisation of translation, with translation tools becoming a necessity and new use cases being found for post-edited and raw machine translation.

Despite the recession, continued growth has been reported for the language industry, and the outlook for employment in translation is positive. The prevailing discourse about translation automation risks putting off translation trainees who might fill these new roles. This presentation looks at the background to the economic and technological changes to translation, including widespread data dispossession, attempts to put them into a wider context, and looks to the options available to translators to maximise their agency within the ‘global value chain’. It also considers how moves to empower freelance translators might be of benefit to other stakeholders in the translation industry.

Outi Paloposki, Turun yliopisto

Kääntämisen hinta

Viimeisten kahdensadan vuoden aikana kääntämisen kuva on muuttunut paljon. Kääntäminen on pitkään voinut olla itsenäistä ammatinharjoitusta, josta on saatu työtuloa, mutta työ on myös saattanut olla osa tekijänsä muuta uraa, tai sitä on tehty muun työn tai ammatin ohella. Sen lisäksi on käännetty vapaaehtoisesti; on voitu kääntää näkymättömissä kulissien takana; on tehty töitä yksin tai kollektiivisesti; palkkiotta tai pienellä palkalla.

Minkälaiset ovat olleet käänntösten markkinat, ja kuka ja ketkä ovat määränneet kääntämisen hintaa? Mitä suomentajalle maksettiin 1800-luvun loppupuolella? Miten palkkioista neuvoteltiin? Entä mikä oli Senaatin kääntäjän asema? Kuka käänntöksistä maksoi, ja kuka niistä hyötyi? Näihin kysymyksiin pyrin etsimään vastauksia esityksessäni.

Sektioesitelmät – Sektionsföredragen – Session presentations

Félix do Carmo, ADAPT Centre, Dublin City University

Does “Time is money” apply to translation?

In this presentation, I will describe some of the practices and workflows in professional translation, and I will discuss the demands posed on translators, following my experience in the translation industry and the results of my research. Different works from Applied Translation Studies and Translation Process Research will be reviewed, and the differences and overlaps between translation, revision and post-editing processes will also be discussed.

For the demands of the modern world, translation often appears as a slow and inefficient process. Add to that the shortage of skilled translators and you have the reasons for the pressure on people and technology to increase productivity. The results of this are, nevertheless, contradictory: translators are asked to produce more in less time, while the number of tasks they are expected to perform increases (ISO 2015; TAUS 2016).

Post-editing plays an important role in this context. Although this task was introduced as a time-saving strategy, it places a new challenge on professional translators, with an impact that is still being studied (Krings 2001; Moorkens et al. 2015; do Carmo 2017).

Another factor that may complicate matters is the tools translators use. Tool developers are investing in showing more suggestions to translators, such as features that complete the words they must type. These features, however, may end up flooding the translator with simultaneous sources of data that affect the decision process (Austermühl 2013; Mossop 2006; Christensen 2011; Alves et al. 2016).

The ultimate point in the discussion is that translation, revision, post-editing and the associated management activities require specialized users, capable of dealing with a lot of information and stress during the decision-making process. I argue that studies of the processes should be used not just to measure productivity, but to highlight the value of each of these tasks, and of the time dedicated to them.

Sources

Alves, Fábio, Arlene Koglin, Bartolomé Mesa-Lao, Mercedes García Martínez, Norma B. de Lima Fonseca, Arthur de Melo Sá, José Luiz Gonçalves, Karina Sarto Szpak, Kyoko Sekino, and Marcell Aquino. 2016. “Analysing the Impact of Interactive Machine Translation on Post-Editing Effort.” In *New Directions in Empirical Translation Process Research*, edited by Michael Carl, Srinivas Bangalore, and Moritz Schaeffer. Heidelberg: Springer International Publishing Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-319-20358-4_4.

- Austermühl, Frank. 2013. "Future (and Not-so-Future) Trends in the Teaching of Translation Technology." *Tradumàtica: Tecnologies de La Tradució*, no. 11: 326–37.
- Carmo, Félix do. 2017. "Post-Editing: A Theoretical and Practical Challenge for Translation Studies and Machine Learning." Universidade do Porto. <https://repositorio-aberto.up.pt/handle/10216/107518>.
- Christensen, Tina Paulsen. 2011. "Studies on the Mental Processes in Translation Memory-Assisted Translation - the State of the Art." *Trans-Kom* 4: 137–60. http://www.trans-kom.eu/bdo4nro2/trans-kom_04_02_02_Christensen_Translation_Memory.2011205.pdf.
- ISO. 2015. "17100:2015 Translation Services - Requirements for Translation Services." Geneva: International Organization for Standardization. http://www.iso.org/iso/home/store/catalogue_tc/catalogue_detail.htm?csnumber=59149.
- Krings, Hans P. 2001. *Repairing Texts: Empirical Investigations of Machine Translation Post-Editing Processes*. Edited by Geoffrey S. Koby. Kent, Ohio & London: The Kent State University Press.
- Moorkens, Joss, Sharon O'Brien, Igor A L da Silva, Norma B. de Lima Fonseca, and Fábio Alves. 2015. "Correlations of Perceived Post-Editing Effort with Measurements of Actual Effort." *Machine Translation* 29 (3–4). Springer Netherlands: 267–84. <https://doi.org/10.1007/s10590-015-9175-2>.
- Mossop, Brian. 2006. "Has Computerization Changed Translation?" *Meta: Journal Des Traducteurs* 51 (4): 787–805. <https://doi.org/10.7202/014342ar>.
- TAUS. 2016. "Post-Editing." 2016. <https://www.taus.net/knowledgebase/index.php/Post-editing>.

Daria Dayter, University of Basel

Costs of translation research – the view from the ground

Translation and interpreting services have a certain price. However, another, hidden facet of the price of translation concerns the costs of translation research. Along with equipment purchase or assistants' salary, they include the unpaid working hours and the stress of grant-writing which in turn take their toll on researchers (Herbert et al. 2014). This is not a trivial matter as translation scholars, similarly to scholars working in other disciplines, are faced with the costs that are not always covered by the employers – numerous online discussions of whether it is ethically or legally acceptable to cover such expenses from one's personal funds are a testament to this situation (Academia Stack Exchange 2014; 2016). The paper reports on a preliminary survey of translation scholars around the world to find out which financial and labour costs are involved in their research, and who meets those costs. 66 academics from 26 countries in different stages of their career have taken part in the survey.

The two key questions – whether a researcher works more hours than they are paid for, and whether they have ever had to pay research expenses out of their own pocket – were answered overwhelmingly with yes (72% and 77% respectively). Annually, academics spend anywhere between 100 and 7,000 euro to facilitate the activities which they are technically employed to do, ranging from

research dissemination (conference travel, open access fees) to the basics necessitating the research itself (library access fees, equipment hire).

The rest of the study looks in more detail at how the costs are distributed, what are the proportions of cost reimbursements provided by the employer or by external grants, and how the researchers themselves perceive the situation. The picture emerges in which early career researchers and professors alike allocate a great deal of personal resources to their research activities that are not reimbursed through the traditional channels. The results of this survey can help paint a more realistic picture of the research costs in the field of Translation Studies worldwide that would be of use in grant applications and, hopefully, would alert institutions to an underlying problem with funding practices.

Sources

Herbert, Danielle L., John Coveney, Philip Clarke, Nicholas Graves & Adrian G. Barnett. 2014. The impact of funding deadlines on personal workloads, stress and family relationships: A qualitative study of Australian researchers. *BMJ Open*. doi:10.1136/bmjopen-2013-004462.

Academia Stack Exchange. 2014. Can human subjects be paid using a researcher's personal funds? <https://academia.stackexchange.com/questions/24180/can-human-subjects-be-paid-using-a-researchers-personal-funds> (10 January, 2018).

Academia Stack Exchange. 2016. Is it acceptable to use personal equipment for research? <https://academia.stackexchange.com/questions/73092/is-it-acceptable-to-use-personal-equipment-for-research> (10 January, 2018).

Laura Ekberg, Turun yliopisto

Monikielisyys karibialaisen kirjallisuuden suomennoksissa

Englanninkielisessä karibialaisessa kaunokirjallisuudessa monikielisyys, kuten koodinvaihto erinäisiin kreolikieliin sekä murteellinen englanti, luovat tekstiin sekä maantieteellistä että kulttuurista sidonnaisuutta. Vaikka englanti toimiikin kerronnan pääkielenä, sen seasta löytyy koodinvaihtoa muun muassa paikallisiin kreolikieliin sekä muihin eurooppalaisiin kieliin, kuten ranskaan ja espanjaan. Erilaisilla monikielisillä käytänteillä tuodaan esiin karibialaisten kielyhteisöjen luontaista monikielisyttä. Karibialaisen kirjallisuuden katsotaan kuuluvan kulttuurisen kääntämisen piiriin, sillä kirjailijat tekevät tekstejä kirjoittaessaan hyvin samankaltaisia ratkaisuja kuin kielestä toiseen käännettäessä (esim. Tymoczko 1999). Näin ollen myös lähtötekstien analysoinnissa on hyödynnetty käännöstieteen metodologiaa.

Kun monikielistä karibialaista kaunokirjallisuutta käännetään muihin kieliin, kulttuurisidonnaisuudet ja alueellisesti sidonnainen puhekieli koetaan usein haastaviksi,

erityisesti silloin, kun lähde- ja kohdekuulttuuri eroavat toisistaan paljon. Käännetyn karibialaisen kirjallisuuden tutkimuksessa kirjailijan tekemä kulttuurinen kääntäminen ja kääntäjän tekemä kieltenvälinen kääntäminen kohtaavat. Esitelmässäni esittelen väitöskirjatutkimustani, joka käsittelee koodinvaihtoa sisältävien englanninkielisten karibialaisten romaanien suomennoksia. Tarkoitukseni on selvittää, millaisia ratkaisuja suomentajat ovat tehneet käsitellessään koodinvaihtoa, ja miten lähtötekstin kirjoittajan kulttuurinen tausta vaikuttaa niin lähtötekstin kuin suomennoksenkin kieliasuun ja rakenteeseen. Tutkimukseni painopiste on suomentajien ratkaisujen kulttuurisessa eheydessä, eli siinä, miten lähtötekstin kulttuurinen omaleimaisuus säilyy, kun teksti siirtyy kielestä ja kulttuurista toiseen. Tutkimuksessani hyödynnän tekstianalyysia ja suomentajahaastatteluja.

Lähteet

Tymoczko, Maria. 1999. "Post-colonial writing and literary translation." Teoksessa: Bassnett ja Trivedi (toim.) *Post-Colonial Translation: Theory and Practice*. Lontoo: Routledge, 19-40.

Sabri Gürses, Erciyes University, Turkey

Mehmet Şahin, Izmir University of Economics, Turkey

The Price and Value of Retranslations and Retranslating

In the last two decades, there has been a gradual increase in the number of retranslations of classics in Turkey due to several reasons. Apart from the existing literature on motivations for retranslations (Monti & Schnyder 2012), the leading motivation for retranslating literary works in the context of Turkey seems to be the profit from the sales because of their popularity. This motivation has engendered the phenomenon of plagiarism in retranslation (Turell 2004) which has led to mushrooming of fake retranslations (Şahin, Duman & Gürses 2015; Gürses 2011). In addition, in the age of social media, digital reproduction (Koskinen & Paloposki 2003), and the advertisement culture, retranslating classics without copyright has become a highly profitable business and this has shortened the cycle of retranslation. This also affects the perception of the source text by the target audience and the cultural and economic value of retranslation.

The value of genuine (re)translations (Hermans 2002; Heilbron & Sapiro 2007) has always been shaped by various factors such as the publishing company's approach to the source text and its marketing policy as well as the translator's reputation. In this presentation, we will delve into retranslations in Turkey and discuss the multifaceted and evolving nature of this phenomenon and

its actual and possible effects on the translators' identity, the price and value of translation, as well as on the source text.

We will focus on the retranslations of Tolstoy's *War and Peace* (1867), Flaubert's *Madame Bovary* (1856) and *The Country of White Lilies* (1923) by Petrov into Turkish: Three classics with different specifications and numerous retranslations will help to understand the field of genuine and fake retranslation in Turkey more clearly. The last retranslation of the book by Petrov was sponsored by the Finnish Embassy in Turkey for the country's 100th Anniversary, so this makes a very good example for our discussion.

Sources

- Hermans, T. (2002). "Paradoxes and Aporias in Translation and Translation Studies," *Translation Studies: Perspectives on an Emerging Discipline*, ed. Alessandra Riccardi, Cambridge University Press.
- Heilbron J. and Sapiro, G. (2007). "Outline for a sociology of translation," *Constructing a Sociology of Translation*, ed. Michaela Wolf, Alexandra Fukari, John Benjamins.
- Gürses, S. (2011). Translational Plagiarism: National History, Global Prospects. *Çeviribilim*, 04. 6-7.
- Koskinen, K. and Paloposki, O. (2003). "Retranslations in the Age of Digital Reproduction." *Cadernos de tradução* 1(11), 19-38.
- Monti, E., & Schnyder, P. (2012). *Autour de la retraduction: Perspectives littéraires européennes - Avec un texte inédit de Jean-René Ladmiral*. Editions Orizons.
- Şahin, M., Duman, D., & Gürses, S. (2015). Big business of plagiarism under the guise of (re) translation: The case of Turkey. *Babel*, 61(2), 193-218.
- Turell, M. T. (2004). Textual Kidnapping Revisited: The Case of Plagiarism in Literary Translation. *International Journal of Speech Language and the Law* 11, 1-26.

Ritva Hartama-Heinonen, Helsingin yliopisto

Kääntäminen: kenen hinta, minkä hinta ja kuka maksaa?

Kääntäminen ja käännökset sekä niiden tutkimus saattavat yllättää paradoksisuudellaan. Kääntämisen käytännön edustajien, kääntäjien, odotetaan tuottavan jonkinasteista *samankaltaisuutta* (joka usein kylläkin mielletään samuudeksi) ja osoittavan jonkinasteista tarkkuutta, uskollisuutta ja lojaaliutta, jossa onnistuminen on todennettavissa lähde- ja kohdetekstin välisistä suhteista. Kääntämisen teorian edustajien, tutkijoiden, puolestaan odotetaan uutta tietoa etsiessään luovan *erilaisuutta*, moninaisuutta ja ennen esittämätöntä.

Erilaisuus ja uutuus ovat todennettavissa uusien tutkimustulosten ja aiemman tutkimustiedon suhteesta. Käytännössä sekä kääntäjien että käännöstutkijoiden saavutukset voivat olla odotuksenvastaisia. Siellä missä odotamme kohtaavamme samankaltaisuutta, löydämmekin erilaisuutta, ja päinvastoin: käännökset ovat äärimmäisen vapaita ja tutkijat taas ovat keksimässä pyörää uudelleen.

Pohdittaessa kääntämisen, käännösten ja tutkimuksen hintaa kannattaa muistaa paitsi alan ilmiöiden paradoksinen suhteellisuus, myös se, miten Eugene A. Nida ja Charles R. Taber vastasivat vuonna 1969 vanhaan kysymykseen käännöksen oikeellisuudesta. Kysymykseen onko jokin käännös oikea, he esittivät vastakysymyksen: oikea kenelle, kenen kannalta? Sama näkökulmakysymys on esitettävissä, kun pohditaan hintaa: kenen hinnasta ja minkä hinnasta puhutaan.

Olen tutkinut viime vuosina Suomen kansalliskielten suomen ja ruotsin välistä kääntämistä ja keskittynyt sen kulttuurinsisäisen luonteen teoreettiseen tarkasteluun ja määrittelyyn. Olen tutkinut ilmiötä myös empiirisesti, aineistonani ensisijaisesti ei-fiktiiviset tekstit. Pohdin esityksessäni tähänastisten huomioitteni pohjalta, mistä maksetaan, kun maksetaan sanoista, merkeistä, sivuista tai tunteista, ja kuka maksaa, kun käännetään tai jos ei käännetä, sekä ennen kaikkea sitä, mitä saadaan vastineeksi. Kääntämisellä ja käännöksillä vaalitaan kohderyhmään kuuluvien kielellisiä oikeuksia ja huolehditaan heidän oikeudestaan saada tietoa ja osallistua sekä ymmärtää ja tulla ymmärretyksi – kääntämiseen perustuvia ja käännöksillä edistettäviä arvoja, joita on vaikea hinnoitella.

Sinikka Hiltunen

Onko yhteistyökykyisyys eduksi tulkin ammatissa?

Temperamentit ovat synnynnäisiä ja suhteellisen pysyviä ominaisuuksia. Esimerkkeinä TCI-mittarin (Cloninger ym., Temperament and Character Inventory, 1994) temperamentti- ja luonteenpiirteistä mainittakoon elämyshakuisuus (*novelty seeking*) tai sinnikkyys (*persistence*). Luonteenpiirteet taas kuvaavat niitä korkeampia kognitiivisia toimintoja, joiden perusteella yksilö määrittelee tavoitteitaan tai arvojaan. Cloningerin mukaan temperamentit kuvaavat tahattomia tunnereaktioita ja luonteenpiirteet taas tietoisempia rationaalisia prosesseja. Temperamentti- ja luonteenpiirteiden on ajateltu olevan keskenään dynaamisessa vuorovaikutuksessa ja ohjaavan yksilön persoonallisuuden kehitystä läpi koko elämän. TCI-mittarin luonteenpiirteistä voidaan nostaa esiin itseohjautuvuus (*self-directedness*) tai yhteistyökykyisyys (*cooperativeness*).

Tämän TCI-kyselyn avulla olen tutkinut myös tulkkien temperamentteja ja luonteenpiirteitä verrattuna kielten opettajien ja muiden ammattialojen eksperttien vastaaviin piirteisiin. Kysely sisälsi yhteensä 107 kysymystä, joilla kartoitettiin 4 eri temperamenttipiirrettä, ja 119 kysymystä, jotka koskivat 3 eri luonteenpiirrettä. Kukin temperamentti- että luonteenpiirre jakautuu lisäksi osatekijöihin (*subscales*), mistä tarkemmin jäljempänä.

Kyselyyn osallistui yhteensä 86 eksperttiä: 21 simultaanitulkkia, 20 konsekutiivitulkkia, 21 vieraiden kielten opettajaa ja 23 muiden ammattialojen eksperttiä. Tulosten mukaan temperamenttipiirteissä ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja. Sen sijaan luonteenpiirteissä löytyi yksi ryhmien välinen merkitsevä ero: molempien tulkkiryhmien yhteistyökykyisyys oli suurempi kuin muiden alojen eksperttien, kun taas jälkimmäisen ryhmän ja opettajien välinen ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä.

Lisäksi yhteistyökykyisyyden osatekijät painottuivat vähän eri tavoin eri tulkkiryhmillä. Simultaanitulkit näyttivät olevan avuliaampia kuin muiden alojen ekspertit, kun taas konsekutiivitulkeilla korostui sosiaalinen hyväksyntä. Tällaisilla tulkkiryhmien välisillä eroilla näyttäisi olevan myös looginen, ammatin erityispiirteisiin liittyvä selityksensä. Kun ajatellaan, että valtaosa kyselyyn osallistuneista konsekutiivitulkeista toimi asioimis- ja oikeustulkkeina, sellaiset sosiaaliseen hyväksyntään liittyvät osatekijät kuin muiden erilaisuuden ja erilaisten arvojen hyväksyminen ja kunnioittaminen lienevät ammatissa suureksi eduksi. Simultaanitulkeista taas suuri osa oli konferenssitulkkeja ja tällöin avuliaisuuteen liittyvät osatekijät, esimerkiksi halukkuus ratkaista ongelmia yhteistyössä kaikkien osapuolten kanssa sekä opittujen asioiden välittäminen muille, varmaankin edesauttavat omassa ammatissa toimimista.

Tutkimustulosten esittelyn jälkeen toivon laajaa ja monipuolista keskustelua tulosten tulkinnasta ja selittämisestä.

Lähteet

Cloninger, C.R., Przybeck, T.R., Svrakic, D.M., & Wetzell, R.D. (1994). *The temperament and character inventory (TCI): a guide to its development and use*, Washington University, Center for Psychobiology of Personality, St. Louis.

Hiltunen, S., Mäntyranta, H., Määttä, I. (in press). Cooperativeness – a necessary trait for interpreters? A study on temperament and character dimensions of experts in different fields, *Current Issues in Personality Psychology*.

Minna Hjort, Viestintävirasto / Helsingin yliopisto

Minna Ruokonen, Itä-Suomen yliopisto

In-house-kääntäjiä – onko heitä? – Tuoreen kyselytutkimuksen tuloksia

Käännösala on viime vuosina ollut melkoisten myllerrysten kohteena. Ammattimaisen kääntämisen painopiste on siirtynyt yhä enemmän kuukausipalkkaisesta työstä alihankintaan (esim. Pym ym. 2012: 88–89). Kääntämisen opiskelijat harjoittelevat nykyisin yrittäjätaitoja osana opintojaan sekä tutustuvat erilaisiin käännösalan muihin työtehtäviin projektinhallinnasta käännösteknologian kehittämiseen. Kääntämisen opettajat kertovat, että alan opiskelijat toisinaan jopa yllättyvät siitä, että perinteistä kuukausipalkkaista, toimistossa tehtävää käännöstyötä, ns. in-house-kääntämistä, on edelleen olemassa. In-house-kääntämistä Suomessa on tutkittu kuitenkin varsin vähän. Tarkkaa tietoa esimerkiksi in-house-kääntäjien määrästä ei ole, mutta esimerkiksi Minna Ruokosen, Leena Salmen, Tiina Tuomisen ja Taru Virtasen syksyllä 2014 toteuttamassa kyselyssä, jossa pureuduttiin kääntäjien ammattikuvaan ja ammatin arvostukseen, vastaajista vain vajaa kolmannes oli työ- tai virkasuhteisia kääntäjiä.

Julkaisemme esitelmässämme ensi kertaa uunituoreen, maaliskuussa toteutetun kyselytutkimuksen tulokset. Kyselyn tarkoituksena on selvittää etenkin sitä, minkälaisissa erilaisissa organisaatioissa ja tehtävissä in-house-kääntämistä ylipäänsä nyky-Suomessa tehdään, ja millaisia muutoksia siinä on mahdollisesti tapahtunut. Selvitämme myös sitä, mihin kääntäjät sijoittuvat erilaisissa organisaatorakenteissa, ja pohdimme, millaisena sijoittuminen näyttäytyy kääntäjän arvostuksen, toimijuuden ja näkyvyyden näkökulmista. Hankimme myös tietoa siitä, millaisia erilaisia työtehtäviä kääntäjän työhön kuuluu ja minkälaisin eri nimikkein käännöstyötä tehdään.

Kyselytutkimuksen tavoitteena on tarkentaa kuvaa suomalaisen kääntämisen nykykentästä ja tuottaa lisätietoa, jota voivat hyödyntää erilaiset alan toimijat opettajista, tutkijoista ja käännösalan etujärjestöistä organisaatorakenteiden uudistustyöstä vastaaviin henkilöihin.

Lähteet

Pym, A., Grin, F., Sfreddo, C. & Chan, A. L. J. (2012). *The status of the translation profession in the European Union*. Studies on translation and multilingualism 7/2012. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Luonnontieteen termien kääntäminen ja kehittyvä erikoissanasto Topeliuksen *Luonnonkirjan* valossa

Zacharias Topeliuksen (1818–1898) oppikirjan *Läsebok för de lägsta lärowerken i Finland. Första Kursen. Naturens Bok* (1856) suomennos *Luonnonkirja* (1860) on koulukirjaklassikko, jota käytettiin luonnontieteen opetuksessa aina 1930-luvulle asti. Esitelmässä syvennyttään käännetyn oppikirjan luonnontieteelliseen termistöön tarkastelemalla, miten kirkkoherra ja toimittaja Johan Bäckvall (1817–1883) suomensi Topeliuksen lukukirjan luonnontieteellistä sanastoa kirjakielelle, joka 1800-luvun puolivälissä eli kiivasta kehitysvaihetta. Tuolloin monille luonnonilmiöille, kuten eläinlajeille, ei vielä ollut löytynyt suomen kirjakielistä yhtä vakiintunutta nimitystä. Suomentaja Bäckvall oli merkittävän tehtävän edessä joutuessaan kääntämään satoja luonnontieteen alan termejä keskeneräiselle kirjakielellemme.

Esitelmässä pureudutaan siihen, minkälainen lopputulos Bäckvallin haastavasta prosessista syntyi: Millaisia käänöslainoja Bäckvall loi ja minkälaisia uudissanoja hän kehitti? Miten 1800-luvun aikalaissanakirjat ja -oppikirjat heijastuivat Bäckvallin käänösratkaisuihin? Esitelmässä paitsi analysoidaan Bäckvallin käänöksiä myös kontekstoidaan niitä varhaisnykysuomen luonnontieteen sanaston kehitykseen: Millä tolalla suomen kielen luonnontieteellinen sanasto 1800-luvulla ylipäättään oli? Minkälaisten työvaiheiden kautta luonnontieteellinen käsitemaailma löysi tiensä suomen kieleen? Teoreettiset näkökulmat näihin kysymyksiin kumpuavat terminologiaopista, sanastontutkimuksesta ja suomen kirjakielen kehityksen tutkimuksesta. Varsinkin Kaarina Pitkänen-Heikkilän väitös Elias Lönnrotista suomen kasvitieteen termistön kehittäjänä (Pitkänen 2008) sekä artikkeli Bäckvallin suomennosprosessin suhteista kirjakielen normeihin (Pitkänen-Heikkilä 2010) ovat esitelmälle tärkeitä lähteitä.

Luonnonkirjasta otettiin 1800-luvun jälkipuoliskolla ja 1900-luvun alussa lukuisia painoksia, joita myös päivitettiin. Esitelmään sisältyy tekstikriittinen ulottuvuus, joka raottaa näkymää siihen, miten suomennetun oppikirjaklassikon luonnontieteellistä sanastoa muokattiin ja kehitettiin niinä vuosina, jolloin *Luonnonkirjaa* käytettiin aktiivisesti luonnontieteen opetuksessa. Ensisijaisena vertailukohtana ensipainokselle toimii *Luonnonkirjan* viimeinen varsinainen painos (1929).

Bäckvallin kääntämät luonnontieteelliset termit ovat mielenkiintoinen tarkastelukohde myös tieteellisen annotoinnin näkökulmasta, joka liittyy käynnissä olevaan editiohankkeeseen (ks. Topelius tulossa a). Esitelmässä pohditaan lopuksi, kuinka paljon ja

minkälaista tietoa suomennettujen termien semantiikasta, aikalaisvariaatiosta ja alkukielisestä lähteestä on tarkoituksenmukaista ja rajatuilla resursseilla mahdollista antaa, kun termejä kommentoidaan nykylukijalle tieteellisessä editiossa. Kääntämiseen, suomen kirjakielen historiaan ja tekstuaalitieteisiin liittyvät kysymykset limittyvät oppikirjaklassikon luonnontieteellisen sanaston kehitykseen pureuduttaessa ja havainnollistavat, millaisia kiehtovia poikkitieteellisiä mahdollisuuksia kääntämisestä kumpuavaan lähtöasetelmaan voi sisältyä.

Lähteet

- Emmerich, Karen (2017) *Literary Translation and the Making of Originals*. Literatures, Cultures, Translation. New York et al.: Bloomsbury.
- Kiuru, Silva (2000) Näkökulmia 1800-luvun kirjasuomen variaatioon. – *Käännöskirjallisuus ja sen kritiikki*. Toim. Outi Paloposki ja Henna Makkonen-Craig. Helsingin yliopiston käännöstieteellisiä julkaisuja 1. Helsinki: Ammattikielten ja kääntämisen opintokokonaisuus, 243–264.
- Pitkänen, Kaarina (2008) *Suomi kasvitieteen kieleksi. Elias Lönnrot termistön kehittäjänä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1164. Helsinki: SKS.
- Pitkänen-Heikkilä, Kaarina (2010) Suomentaja normien ylläpitäjänä ja rakentajana – Johan Bäckvall ja Topeliuksen Luonnon-kirjan suomennosprosessi. – *Sanoista kirjakieliin. Juhlakirja Kaisa Häkkiselle 17. marraskuuta 2010*. Suomalais-Ugrilaisen Seuran Toimituksia = Mémoires de la Société Finno-Ougrienne 259. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura, 81–95.
- Topelius, Zacharias (2017) *Naturens Bok och Boken om Vårt Land*. Utg. Magnus Nylund under medverkan av Håkan Andersson, Pia Forssell och Henrik Knif. Zacharias Topelius Skrifter XVII. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland 816. Helsingfors: SLS.
- Topelius, Zacharias (tulossa a) *Luonnonkirja. Digitaalinen editio*. Toim. Reeta Holopainen, Sakari Katajamäki ja Ossi Kokko. Helsinki: SKS ja SLS.
- Topelius, Zacharias (tulossa b) *Maamme kirja. Digitaalinen editio*. Toim. Reeta Holopainen, Sakari Katajamäki ja Ossi Kokko. Helsinki: SKS ja SLS.

Outi Huusko, Viittomakielialan osuuskunta Via
Niina Lappalainen, Osuuskunta Toinen Alaska

Viittomakielentulkkit monopolimankelin pyörteissä – havaintoja tulkin työn muutoksesta kilpailutusasiakirjoissa ja rekrytointi-ilmoituksissa

Esitelmässä tarkastelemme viittomakielen tulkkien työnteon edellytysten muuttumista 2010-luvulla. Havainnoimme, miten monopolihankkijan toiminta on vaikuttanut yritysten henkilöstöpolitiikan ja rekrytoinnin kautta tulkkien mahdollisuuteen tehdä työnsä ammattitaitoisesti. Aineistona käytämme alan julkisista hankinnoista ja niiden aiheuttamista muutoksista tehtyä selvitystä (Huusko 2017) sekä rekrytointi-ilmoituksista tehtyä sisältöanalyysiä.

Viittomakielisille on Suomessa järjestetty tulkkausta virallisesti yhteiskunnan rahoittamana lakisääteisenä palveluna vuodesta 1979 (Salmi & Laakso 2005, 280). Tulkkausta on eri vuosikymmeninä järjestetty hyvin eri tavoin, mutta vuosina 2010–2017 sen järjestämisessä on tapahtunut radikaaleja muutoksia.

Vuodesta 2010 alkaen palvelun järjestäminen on ollut Kelan vastuulla koko Suomessa. Kela on kilpailuttanut hankinnat ja solminut hankintasopimukset yritysten kanssa hankintakauden ajaksi. Nämä puitesopimukset ovat eräänlainen nollasopimus tulkkauspalvelua tarjoavan yrityksen ja Kelan välillä, eivätkä sinänsä takaa yrityksille töitä. Kelan sopimuksen ulkopuoliset markkinat viittomakielen tulkkaukselle ovat kuitenkin hyvin rajatut. Arviolta noin 90 % tulkkauspalvelua tuottavien yritysten liikevaihdosta tulee Kelan ostoista. Voidaan siis perustellusti puhua ostajamonopolista. (Huusko 2017.)

Viittomakielentulkkien ammattikunta on jäänyt pahoin puristuksiin tulkkipalvelun muutoksissa. Kuluvan vuosikymmenen aikana merkittävä osa tulkkien työsopimuksista on muutettu tuntiperustaisiksi ja heidän mahdollisuutensa tehdä päätoimisesti työtään, laadukasta tulkkausta, ovat kaventuneet. Vaihtoehtoisia oman alan työmarkkinoita ei tulkeille ole tarjolla. Monopolihankkijan päätösten suorat ja välilliset seuraukset ovat kurjistaneet tulkkien työelämää jopa niin pitkälle, että alalla tehdyssä seurantakyselyssä alan vaihtoa suunnitteli tai sen oli jo tehnyt 38 % vastaajista (SVT ry, 2015).

Vallitsevassa tilanteessa on kyseenalaista, miten tulkkien osaamisen kehittäminen ja tulkkauksen laadusta huolehtiminen järjestyy. Sitoutuvatko yritykset jatkossa työntekijöihinsä ja panostavatko heidän osaamiseensa, jos yhteistä tulevaisuutta on edessä vain yhden kilpailukauden verran?

Lähteet

- Huusko, Outi. 2017. *Kuulovammaisten tulkkauspalvelun järjestämisen muutosten vaikutukset palvelua tuottavien yritysten toimintaan*. Viittomakielen tulkkitoiminnan koulutusohjelma (ylempi AMK). Humanistinen Ammattikorkeakoulu.
- Salmi, Eeva & Laakso, Mikko. 2005. *Maahan lämpimään. Suomen viittomakielisten historia*. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- SVT. Tulkkien alanvaihtosuunnitelmien seurantakyselyn tulokset (julkaistu 13.4.2015). <http://tulkit.net/ajankohtaista/tulkkien-alanvaihtosuunnitelmien-seurantakyselyn-tulokset> (4.3.2018)

Ilmari Ivaska, Silvia Bernardini & Adriano Ferraresi, University of Bologna

---

Rajattu kielenkäyttö: Käännetyn kielen ja oppijankielen risteys ja sen kartoittaminen korpusvetoisesti

Sektioesitelmämme tarkastelee kielenkäyttötilanteita, joissa on luonnostaan läsnä useita kieliä. Niin käännetty kieli (L1T) kuin oppijankielikin (L2O) ovat tällaisia kielimuotoja, ja molempien onkin ehdotettu poikkeavan ei-käännetystä ensikielestä (L1O) toisiaan muistuttavalla tavalla (ks. esim. Lanstyák & Heltai 2012; Kolehmainen et al. 2014). Tarkastelemme tätä kielimuotojen risteyskohtaa aineiston ohjaamana korpusaineiston avulla. Paikannamme kielimuodoille yhteisiä konstruktioita sekä kieliparikohtaisesti että kielipareista riippumatta. Tarkastelemme rinnakkain kolmea kieltä; englantia, italiaa ja suomea.

Aineistomme on koostettu olemassaolevista korpuksista sekä keräämästämme tekstiaineistosta mahdollisimman vertailukelpoisen otoksen saamiseksi. Tunnistamme ja analysoimme avainrakeneanalyysin (Ivaska & Siitonen 2017) avulla tilastollisesti kielenpiirteitä, jotka erottavat tutkittavia kielimuotoja toisistaan. Aineisto on annotoitu automaattisesti käyttäen kielineutraalia annotaatiota (Straka & Straková 2017), joten eri kielet ovat yksiselitteisemmin vertailtavissa. Saatavat tulokset mahdollistavat rajattua kielenkäyttöä koskevien hypoteesien kriittisen arvioinnin aineistovetoisesti ilman, että tarkasteltavat kielenpiirteet valitaan intuitioon ja laadullisiin havaintoihin perustuen. Myös kieliparikohtaiset ja yleiset tendenssit voidaan erottaa toisistaan.

Seuraavaksi nyt paikannettavia piirteitä analysoidaan tarkemmin. Lisäksi keräämme uuden aineiston voidaksemme vastata niin sanottuun vertailtavuusharhaan: verrattavien aineistojen tulisi olla mahdollisimman samankaltaisia mutta niissä pitäisi olla mahdollisimman paljon vaihtelua, jotta tulokset ovat sekä päteviä että yleistettäviä. Aineisto sisältää L1T, L2O ja L1O-kielimuodot kaikista tutkittavista kielistä. Täydennämme aineistoa keräämällä oikeakielisyyssarvioita tutkimuksessa esiin nousseista rakenteista, minkä lisäksi haastattelemme informantteja heidän rajattua kielenkäyttöä koskevista näkemyksistään.

Lähteet

- Ivaska, I. & K. Siitonen. 2017. Learner Language Morphology as a Window to Crosslinguistic Influences: A Key Structure Analysis. *Nordic Journal of Linguistics* 40 (2): 225–53.
- Kolehmainen, L., L. Meriläinen, & H. Riionheimo. 2014. Interlingual Reduction: Evidence from Language Contacts, Translation and Second Language Acquisition. *Language Contacts at the Crossroads of Disciplines*, H. Paulasto, L. Meriläinen, H. Riionheimo, & M. Kok (toim.), 3–32. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
- Lanstyák, I. & P. Heltai. 2012. Universals in Language Contact and Translation. *Across Languages and Cultures* 13 (1): 99–121.
- Straka, M. & J. Straková. 2017. Tokenizing, POS Tagging, Lemmatizing and Parsing UD 2.0 with UDPipe. *Proceedings of the CoNLL 2017 Shared Task*, 88–99. Vancouver, Canada: ACL.

Laura Ivaska, Turun yliopisto

Rethinking the concept of source text: The case of compilative translation

Prototypically, literary translation involves a source text and its target text produced by the translator. However, there might be more than two texts involved in the translation process. For example, indirect translation, “a translation based on a text (or texts) other than (only) the ultimate source text” (Ivaska and Paloposki 2018, n1), involves always at least three texts: an ultimate ST, a mediating translation and an ultimate TT. Indirect translations may also be compilative in nature, meaning that they are based on several STs, one of which may also be the ultimate ST itself (see e.g., Assis Rosa, Pięta, and Maia 2017).

For example, the Finnish translation of Nikos Kazantzakis’s novel *Οι αδερφοφάδες* (1963) entitled *Veljesviha* (1967, translated by Kyllikki Villa), is based on three source texts: the French

and the English translation as well as the Greek original. It transpires from the translation contract (Villa Archives), a grant application filed in by the translator (Villa Archives) and her correspondence (Prevelakis Archives) that the translator compared the three STs, that the French was the primary ST, and that there are also passages translated directly from the Greek original. Textual comparison supports these findings.

Compilative translation raises the question of how to define a source text, a text, or an original, concepts that have thus far been undertheorized (cf. Baer 2017). Namely, the ST of the Finnish translation of Kazantzakis's novel is a construction that never takes a physical form, which is a sign of textual instability (cf. Martens 1995; Emmerich 2017). Similarly, the mediating French and English translations function both as TTs (of the Greek original) and STs (of the Finnish translation), which suggest that the relationship between source text and target text is not a binary one.

Sources

- Assis Rosa, Alexandra, Hanna Pięta, and Rita Bueno Maia. 2017. "Theoretical, Methodological and Terminological Issues Regarding Indirect Translation: An Overview." *Translation Studies* 10 (2): 113–132.
- Baer, Brian James. 2017. "De-sacralizing the origin(al) and the transnational future of Translation Studies." *Perspectives* 25 (2): 227–244.
- Emmerich, Karen. 2017. *Literary Translation and the Making of Originals*. New York: Bloomsbury.
- Ivaska, Laura, and Outi Paloposki. 2018. "Attitudes towards indirect translation in Finland and translators' strategies: Compilative and collaborative translation." **Translation Studies** 11 (1): 33–46.
- Kazantzakis, Nikos. 1967. *Veljesviha*. Translated by Kyllikki Villa. Helsinki: Tammi.
- Martens, Gunter. 1995. "What is a Text? Attempts at Defining a Central Concept in Editorial Theory." In **Contemporary German Editorial Theory**, edited by George Bornstein, Hans W. Gabler & Gilliam B. Pierce, 209–231. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Prevelakis Archives. University of Crete.
- Villa Archives. The Literature Archives of the Finnish Literature Society.

Runokäännökset Zacharias Topeliuksen *Luonnonkirjassa* (1860–1929)

Zacharias Topeliuksen (1818–1898) kirjan *Läsebok för de lägsta lärowerken i Finland. Första Kursen. Naturens Bok* (1856) suomennoshistoria valottaa kiinnostavasti kirjailijan suomenkielistä reseptiota sekä kääntämisen käytäntöjen ja suomen kielen kehitystä seitsemän vuosikymmenen ajalta. Johan Bäckvallin (1817–1883) ensimmäinen suomennos tuhoutui tulipalossa, mutta SKS julkaisi teoksen hänen uudelleen suomentamanaan 1860. Sittenmin lukukirjasta julkaistiin vuosina 1862–1929 viisitoista painosta, jotka uudistuvat kielellisesti laitoksesta toiseen. Käännöshistoriallisesti *Luonnonkirjan* pitkän jatkumon tekee kiinnostavaksi se, että Topelius on alkuteoksessaan siteerannut, kääntänyt ja mukaillut runoja yli kymmeneltä skandinaaviselta tai suomalaiselta 1700–1800-lukujen kirjailijalta, kaikkiaan reilut kolmekymmentä runoa.

Viime kädessä on vaikea tietää, minkä verran suomennosten muutoksissa on kysymys alkuteoksen uudelleenkiääntämisestä tai Bäckvallin suomennoksen editoinnista ja miltä osin Topelius ja hänen suomentajaksi toivomansa Bäckvall osallistuivat teoksen revisiointiin. Seitsemännen painoksen ilmestyessä 1878 Bäckvall oli vielä elossa; kirjailija itse eli vielä 11. painoksen ilmestyessä 1897. Muokatut runokäännökset kuitenkin osoittavat, että ainakin alkuteoksen runoja on käytetty teosta uudistettaessa.

Esitelmässäni keskityn *Luonnonkirjan* runosuomennoksiin tekstikritiikin näkökulmasta tarkastelemalla versioiden välisiä suhteita sekä runojen polveutumishistoriaa. Runojen käännösratkaisut vaihtelevat. Esimerkiksi eräs Bäckvallin kalevalamittainen Topelius-mukaelma on kääntäjän vielä eläessä muutettu alkutekstiä lähemmin vastaavaksi riimirunoksi. Runojen pitkää polveutumishistoriaa puolestaan valaisee mm. runo ”Mettiäinen ja kyyhky”. Alkuteoksen runo on mukaelma ruotsalaiselta Anna Maria Lenngreniltä, joka on mukaillut erään saksalaisen faabelin tanskankielistä käännöstä. Runon historia ulottuu kuitenkin Jean de La Fontainen ranskankieliseen runoon kyyhkysestä ja muurahaisesta.

Esitelmäni sekä tekeillä olevat Topeliuksen lukukirjasuomennosten editiot tukevat Suomen ruotsinkielisen kirjallisuuden suomennosten tutkimusta, joka aiheen merkittävydestä huolimatta on jäänyt melko vähäiseksi (Topelius 2017/tulossa a–b; Katajamäki 2007). Runojen analysoinnin rinnalla pohdin esitelmässäni, millä tavoin tekstikritiikin tai muiden tekstuaalitieteiden näkökulmat ja metodit voivat tukea käännöshistoriallista tutkimusta tai millaisia eväitä käännöstutkimus antaa kriittisten editioiden toimittamiselle. Tieteenalojen

välisiä suhteita on rakennettu ja analysoitu jonkin verran (mm. Dillen ym. 2012; Emmerich 2017; Paloposki 2010; UI; Var), mutta keskustelua on hyvä jatkaa.

Lähteet

- Dillen, Wout – Caroline Macé – Dirk Van Hulle (eds.) (2012) *Texts beyond Borders: Multilingualism and Textual Scholarship. Variants – The Journal of the European Society for Textual Scholarship* 9. Rodopi.
- Emmerich, Karen (2017) *Literary Translation and the Making of Originals*. New York et al.: Bloomsbury.
- Katajamäki, Sakari (2007) Suomen ruotsinkielinen kirjallisuus suomeksi. – Suomensuomen kirjallisuuden historia 2. Toim. H. K. Riikonen, Pekka Kujamäki ja Outi Paloposki. SKS 2007, 66–80.
- Paloposki, Outi (2010) Suomentaminen, korjailu, toimittaminen. Esimerkkinä *Les Misérables* -romaanin suomennokset. – *Avain. Tekstuaalitieteet* (erikoisnumero) 3/2010, 32–48.
- Topelius, Zacharias (2017) *Naturens Bok och Boken och Vårt Land*. Utg. Magnus Nylund under medverkan av Håkan Andersson, Pia Forssell och Henrik Knif. Zacharias Topelius Skrifter XVII. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland 816.SLS.
- Topelius, Zacharias (tulossa a) *Luonnonkirja. Digitaalinen editio*. Toim. Reeta Holopainen, Sakari Katajamäki ja Ossi Kokko. SKS ja SLS.
- Topelius, Zacharias (tulossa b) *Maamme kirja. Digitaalinen editio*. Toim. Reeta Holopainen, Sakari Katajamäki ja Ossi Kokko. SKS ja SLS.
- UI = *Unexpected Intersections: Translation Studies and Genetic Criticism. International conference*. Faculdade de Letras da Universidade de Lisboa. November 8-9, 2017. Abstraktivihko.
- Var = Variantti-kollokvio 2015: Käännökset, väännökset ja muut tekstien radikaalit muutokset. Helsinki, SKS 4.6.2015. Ohjelma.

Hannu Kemppanen, Itä-Suomen yliopisto

Peritekstit ja käännösten ideologinen funktio: neuvostoliittolaisten taidekirjojen suomennosten korpuspohjainen peritekstianalyysi

Tietokirjallisuuden kääntämisellä venäjältä suomeen oli tärkeä merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurielämässä 1970- ja 1980-luvulla (Kemppanen 2008, Aho 2013, Riikonen 2013). Tässä esitelmässä tarkastellaan tietokirjojen käännösten *peritekstejä* – itse

tekstin ulkopuolella esiintyviä tekstejä (esim. esipuheita, jälkisanoja, alaviitteitä, kansi- ja lievetekstejä) – hyödyntäen korpuspohjaista analyysimenetelmää. Esiteltävä tutkimus on osa laajempaa projektia, jossa kiinnostuksen kohteena on 1970–1980-lukujen käännöstoiminta venäjä–suomi-kieliparissa.

Tutkimusaineisto on koottu digitaaliseen peritekstikorpukseseen, joka käsittää neuvostoliittolaisten taidekirjojen suomennosten peritekstejä. Käännökset on julkaissut *Kansankulttuuri*-kustantamo 1970- ja 1980-luvulla. Aineiston analyysimenetelmänä käytetään korpuspohjaista *avainsana-analyysia*.

Aineistosta nousseet peritekstien avainsanat tuovat esille neuvostoliittolaisten taidekirjojen suomennosten tyypilliset sisällöt. Kirjat esittelevät tunnettuja länsimaisia, erityisesti ranskalaisia klassisen taiteen mestareita. Lisäksi avainsanalistassa korostuu neuvostoliittolaisen taiteen tärkeä merkitys länsimaisen taiteen klassikkojen rinnalla. Peritekstit korostavatkin suomalaisille lukijoille, että heillä on mahdollisuus nähdä kaikki kirjoissa esitellyt länsimaisen taiteen mestariteokset nimenomaan Neuvostoliiton museoissa. Esitelmässä arvioidaan korpuspohjaista peritekstianalyysia tutkimusmenetelmänä vertaamalla analyysin tuloksia aiemmin tehtyyn kvalitatiiviseen peritekstien analyysiin. Peritekstien avainsanalistan ilmentämiä diskursseja tarkastellaan edelleen muilla korpuslingvistisillä menetelmillä analysoimalla avainsanojen konkordansseja, kollokaatteja ja sanaklustereita. Avainsana-analyysin tuloksia tarkastellaan suhteuttamalla esiin tulleet diskurssit käännösten julkaisuajankohdan yhteiskunnalliseen ja poliittiseen kontekstiin. Erityiseksi pohdinnan kohteeksi nousee näiden tietokirjasuomennosten ideologinen funktio.

Marja Kivilehto, Tampereen yliopisto

”Major modifications required” – Miten vertaisarvioija perustelee näkemyksiään vai perustelee?

Vertaisarvioinnilla on vakiintunut asemansa tieteellisten artikkelien laadunarvioinnissa. Varsin tavallinen käytäntö on, että artikkelikäsikirjoituksen lukee kaksi arvioijaa, jotka tekevät ehdotuksen käsikirjoituksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä toistensa arviointeja tuntematta. Kahden arvioijan käyttämisellä halutaan lisätä arvioinnin objektiivisuutta: julkaisemispäätös ei ole vain yhden arvioijan varassa. Vertaisarviointikäytäntöjä käsittelevä tutkimus on kuitenkin osoittanut, että arvioijilla on usein erilainen käsitys arvioitavasta käsikirjoituksesta, eikä ole epätavallista, että toinen arvioija ehdottaa käsikirjoituksen

hyväksymistä ja toinen hylkäämistä. Erilaisiin näkemyksiin on monia syitä: epämääräiset arviointikriteerit, arvioijien erilaiset tietokäsitykset ja arvioijien näkemykset arvioinnista.

Vertaisarviointi on sinänsä paljon tutkittu aihe. Vähälle huomiolle on kuitenkin jäänyt arvioijien argumentointi ja erityisesti se, mihin arvioijat perustavat näkemyksensä. Esitykseni tarkoituksena onkin tarkastella, miten arvioijat argumentoivat näkemystensä puolesta – jos argumentoivat. Huomioni keskittyy näkemysten perusteluun ja erityisesti niihin tietokäsityksiin, joita mahdollisissa perusteluissa ilmenee. Viitekehyksenäni käytän Mallardin ym. (2009) luokittelua, jonka mukaan tietokäsitykset voidaan luokitella konstruktivistiseen, holistiseen, positivistiseen ja utilitaristiseen tietokäsitykseen.

Aineistoni koostuu 18 vertaisarviointilausunnosta, jotka on kirjoitettu käännytieteellisistä artikkelikäsitelmistä. Oheisaineistona ovat myös arvioijien saamat ohjeet.

Lähteet

- Mallard, Grégoire (ym.) 2009. Fairness as appropriateness: Negotiating epistemological differences in peer review. *Science, Technology, & Human Values* 34:5, 573–606.
- Onitilo, Adedayo (ym.) 2013. Reliability of Reviewer Ratings in the Manuscript Peer Review Process: An Opportunity for Improvement. *Accountability in Research* 20:4, 270–284.
- Onitilo, Adedayo (ym.) 2014. A Core-Item Reviewer Evaluation (CoRE) System for Manuscript Peer Review. *Accountability in Research* 21:2, 109–121.
- Soh, Kay Cheng 2013. Peer review: has it a future? *European Journal of Higher Education* 3:2, 129–139.

Ossi Kokko, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Raamattu-sitaatit Topeliuksen Boken om Vårt Landissa sekä Maamme kirjan eri versioissa

Zacharias Topeliuksen (1818–1898) suureen suosioon noussut *Boken om Vårt Land* -oppikirja julkaistiin syksyllä 1875. Johan Bäckvallin tekemä ensimmäinen suomennos julkaistiin puoli vuotta myöhemmin, mutta Paavo Cajanderin tarkistama suomennos julkaistiin jo 1878. Oppikirjasta julkaistiin 90 vuoden aikana 57 suomenkielistä painosta. Tärkeimmät uusitut laitokset olivat vuonna 1915 Otto Mannisen uudistama suomennos sekä jatkosodan aikana (1944) ilmestynyt, useamman asiantuntijan työstämä 47. painos. (Ks. Topelius tulossa.) Muutamia asiamuutoksia tehtiin vielä sodan jälkeen, esimerkiksi jatkosodan aikana mukaan otettu talvisota-kertomus ”Sata kunnian päivää” jätettiin pois. Ruotsinkielisiä versioita ei

julkaistu aivan yhtä monta, ja viimeisin ruotsinkielinen laitos (20. p.) julkaistiin 1942 (ks. Topelius 2017).

Alun perin Topelius itsekin muokkasi teostaan, viimeisin hänen uudistamansa laitos julkaistiin 1890 (6. painos), mutta *Raamattu*-viitteitä ei siinä ollut muutettu. 1900-luvun alussa ruotsinkieliset laitokset olivat vielä jonkinlainen käännöslähde suomennoksille, mutta näyttää siltä, että itsenäistymisen jälkeen suomennetut uudet laitokset perustuivat aiempiin suomennoksiin. Ainakaan ruotsinkielisten laitosten uusista versioista ei pahemmin kerrota suomennosten esipuheissa.

Topeliuksen opetusmallin tärkeänä ulottuvuutena oli uskonnollisuus ja siksi *Maamme kirjassa* korostuvat *Raamattu*-sitaatit eri alaluvuissa. Yleinen periaate tällaisten sitaattien suhteen lienee, että toisen teoksen käänöksessä niistä käytetään aiemmin käännettyä muotoa. Toisaalta kun *Raamattuakin* suomennettiin useamman kerran, sitaattien tyyli ja merkityskin saattoivat muuttua. Esitelmässäni tutkin, kuinka *Maamme kirjassa* olevat *Raamattu*-sitaatit elivät käännösten mukana. Kirkkoherra Bäckvall käytti suomennoksessaan jokseenkin suoraan ns. Vanhaa Kirkkoraamattua (1776), mutta muutamassa kohdin hän on muokannut tekstiä. Vuoden 1944 painoksessa käytetään sitten *Raamatun* uutta suomennosta vuodelta 1933/1938; tosin joitain sitaatteja on poistettu kokonaan. Mielenkiintoista on se, että *Maamme kirjan* vuoden 1915 toimittaja Otto Manninen osallistui myös 1910-luvulla käynnistettyyn *Raamatun* uudistamishankkeeseen. Mannisen käyttämät sitaatit eivät tunnu varsinaisesti vastaavan Vanhaa Kirkkoraamattua eivätkä uudempaa suomennosta. Joissain kohdin hän vaikuttaisi kääntäneen ruotsalaisversiosta suoraan. Esityksessäni pohdin tekstikriittisestä näkökulmasta, kuinka käännösteosten suhde muuttuu niin alkuperäisteokseen kuin sitaattien lähteeseenkin tapahtuneiden muutosten myötä.

Lähteet

Paloposki, Outi (2014) Arki löytyy arkistosta: arkistot ja niiden käyttö käännostutkimuksessa. Teoksessa *MikaEL. Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkojulkaisu*. Toim. Ritva Hartama-Heinonen, Marja Kivilehto, Minna Ruokonen & Leena Salmi. Electronic Proceedings of the KäTu Symposium on Translation and Interpreting Studies, Vol. 8.

Topelius, Zacharias (2017) *Naturens Bok och Boken och Vårt Land*. Utg. Magnus Nylund under medverkan av Håkan Andersson, Pia Forssell och Henrik Knif. Zacharias Topelius Skrifter XVII. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland 816. Helsingfors: SLS.

Topelius, Zacharias (tulossa) *Maamme kirja. Digitaalinen editio*. Toim. Reeta Holopainen, Sakari Katajamäki ja Ossi Kokko. Helsinki: SKS ja SLS.

Maarit Koponen, University of Turku

Mary Nurminen, University of Tampere

The Human Right of Access to Information vs. the Prohibitive Cost of Translation: Is Machine Translation One Solution?

The right to information is one of the primary human rights defined in international agreements; for example, UNESCO defines language and multilingualism as key factors in the implementation of human rights (UNESCO Executive Board 2007). Fulfilling this right for all requires that the information is not only available but also accessible to people in the languages they understand. Providing information only in nationally-recognized languages or lingua francas can be an obstacle to accessibility and a point of inequality.

In our increasingly information-heavy world, multilingual accessibility to information is crucial, which places increasing pressure on resources and quickly makes the cost of producing information in multiple languages prohibitive. One solution for mitigating this problem is machine translation (MT). Several governmental and non-governmental actors have already included MT in projects aiming to promote accessibility to information. Such projects mostly involve scenarios where the MT is combined with post-editing to speed up translation projects and allow more content to be translated, but can also involve the use of lightly post-edited or even raw MT to cover some types of basic information. Although the quality of MT has improved significantly over time, it is not good enough to allow critical information to be published without human post-editing. Decisions of whether, and how, to use MT for promoting access to information must therefore be considered carefully.

This presentation explores multilingualism and accessibility to information. We review the role of machine translation in promoting accessibility and review projects in which it has been employed to make more information accessible to more groups of people. Finally, we discuss the opportunities machine translation may offer for increasing accessibility to information as well as the risks involved in using it for this purpose.

Sources

UNESCO Executive Board. 2007. Report by the Director-General on the execution of the programme adopted by the General Conference: Intersectoral mid-term strategy on languages and multilingualism.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001503/150335e.pdf>

Miten tulkkien yhteistyökykyisyys ilmenee?

Tulkeilta edellytettävien ominaisuuksien joukossa mainitaan lähes poikkeuksetta yhteistyökyky, jota eri lähteissä kutsutaan myös esimerkiksi ryhmätyökyvyksi tai tahdikkuuudeksi ja diplomaattisuudeksi (esim. Russo 2011, 10). Erityisesti toimiessani asioimistulkkien ammattitutkintojen pääarvioijana olen tavannut tulkkveja, jotka ovat käsittäneet yhteistyökyvyn ja yhteistyön tekemisen hieman eri tavalla kuin esimerkiksi ammattitutkinnon perusteissa on tarkoitettu. Tulkkien yhteistyötä käsittelevän artikkelin (Hiltunen ym., painossa) kirjoitusprosessin aikana huomasimme myös, että temperamentteja tutkivan TCI-kyselyn (Cloninger ym. 1994) yhteistyökykyisyyttä mittaavat väittämät herättivät meissä monenlaisia pohdintoja siitä, miten tulkit tekevät yhteistyötä eri tahojen kanssa tai mitä heidän toisaalta ei kannata tai pidä tehdä.

Esitykseni tarkoitus on pääasiassa herättää keskustelua asiasta. Tässä mielessä käyn läpi pohdintojamme: Millaisia kykyjä yhteistyön tekeminen tulkilta vaatii? Mitä hänen täytyy aktiivisesti haluta, jotta yhteistyö sujuisi? Entä millaisten asioiden ei pitäisi olla tulkille kovin tärkeitä tai mitä ehkä pitää välttää, jotta yhteistyö ei kärsi? Ymmärtävätkö tulkit esimerkiksi avuliaisuuden eri tavalla kuin joidenkin muiden ammattien edustajat?

Lähteet

Cloninger, C.R., Przybeck, T.R., Svrakic, D.M., & Wetzler, R.D. (1994). *The temperament and character inventory (TCI): a guide to its development and use*, Washington University, Center for Psychobiology of Personality, St. Louis.

Hiltunen, S., Mäntyranta, H., Määttänen, I. (in press). Cooperativeness – a necessary trait for interpreters? A study on temperament and character dimensions of experts in different fields, *Current Issues in Personality Psychology*.

Russo, M. (2011). Aptitude testing over the years. *Interpreting*, 13:1, 5–30.

Trauma, toimijuus ja kielellinen tasa-arvo: näkökulmia turvapaikkapuhuttelujen tulkkaukseen

Keväällä ja kesällä 2017 Suomessa käytiin näkyvästi julkista keskustelua turvapaikkapuhutteluissa ilmenneistä tulkkausongelmista. Usein keskustelunavauksissa oletettiin, että turvapaikkapuhuttelujen ongelmat johtuvat pitkälti tulkeista, jotka tulksaavat väärin, jättävät asioita pois tai lisäävät niitä. Turvapaikkapuhuttelujen tulkkaus on kuitenkin vaativa tilanne: se pitää sisällään paljon muutakin kuin kääntämistä ja sanoman välittämistä osallistujalta toiselle.

Tässä esitelmässä tarkastelemme puhutteluja monitieteellisesti kiinnittäen huomiota etenkin turvapaikkapuhuttelujen viestintädynamiikkaan (ml. tulkkausstrategiat) sekä puhutteluun osallistuvien toimintaan. Puhuttelussa mukana olevat henkilöt tuovat tilanteeseen mukanaan oman kokemushistoriansa ja kommunikaatiotyylinsä. Nämä tekijät sekä hakijan mahdollinen traumatisoituminen vaikuttavat paitsi tulkkauksen sujumiseen, myös turvapaikkaprosessin etenemiseen ja lopputulokseen.

Esitelmä perustuu Eeva Puumalan tutkijatohtorihankkeen (SA266009) aikana kerättyyn aineistoon, joka sisältää kuusi videoitua turvapaikkapuhuttelua (vuosilta 2014–2015) sekä niistä laaditut pöytäkirjat. Tämän lisäksi käytössämme ovat Maahanmuuttoviraston hakijoille antamat päätökset. Videoinnit toteutettiin kahdella kameralla tallentaen niin, että tallenteista on mahdollista nähdä vuorovaikutustilanne kokonaisuutena. Puhuttelut kestivät lyhimmillään 3,5 tuntia ja pisimmillään 5 tuntia 15 minuuttia. Puhutteluissa olivat virkamiehen, hakijan ja tulkin lisäksi läsnä myös hakijoiden oikeudelliset avustajat. Käytämme esityksessämme yhtä esimerkkiotetta havainnollistamaan monitieteellistä lähestymistapaamme, jossa turvapaikkapuhuttelujen tulkkausta käsitellään kolmesta näkökulmasta: trauma, toimijuus ja kielellinen tasa-arvo.

Traumapsykologian pohjalta tilannetta analysoidaan elämänkerrallisen muistin ja kertomisen kannalta. Pohdimme, millaisen puitteen puhuttelutilanne tarjoaa traumaattisten muistojen ilmituloon ja sanallistamiseen sekä tulkkaukseen.

Toimijuuden osalta tarkastelu puolestaan kohdennetaan paitsi sanalliseen myös keholliseen viestintään sekä näiden vaikutukseen puhuttelussa läsnä olevien osapuolten roolien rakentumiseen. Tarkastelussa keskeistä on se, miten osapuolten toimijuudet joko edesauttavat tai vaikeuttavat viranomaisen selvittämistehtävää.

Kielellisen tasa-arvon näkökulmasta käsittelemme aihetta seuraavien ilmiöiden pohjalta: turvapaikkapuhuttelun osallistujien viestintästrategiat, kirjoituksen ja puhutun kielen vuorovaikutus sekä osallistujien erilaiset kielelliset ja diskursiiviset resurssit.

Tommi Nieminen, Itä-Suomen yliopisto

Miten tarkastella käännöksen tyyliä?

Kääntämisen **tyylillinen ekvivalenssi** on jo vanha käsite. Se sijoittuu yhdeksi piirteeksi tekstien semioottista ekvivalenssia luonnehtivien piirteiden hierarkiassa tai verkostossa. Lähdetekstiä ja sen käännöstä ei voi pitää ekvivalentteina, elleivät alkutekstin ja käännöksen tyylitkin osu yksiin. Jos väittämä otetaan tosissaan, tyyli on olennainen toimivan käännöksen piirre.

Tyyli on kuitenkin pahamaineisen hankala käsite. Usein se samastetaan kielen yksilölliseen tarkoitukselliseen vaihteluun. Esimerkiksi Bell (1997) määrittelee tyylin ”yksittäisen puhujan vaihtelun alaksi” ja katsoo lähettäjän rakentavan tyyliä vastaanottajakuntansa mukaan, mikä tekstin näkökulmasta voidaan ymmärtää niin, että teksti tyyllillään konstruoi aiotun yleisönsä. Toisaalta tyyli on ”motivoituja [kielellisiä] valintoja” (Verdonk 2002). Tyyli tuottaa merkityksiä mutta tasolla, jota ei nähdä sanan varsinaisessa mielessä semanttiseksi: eri tyyleillä ilmaistut asiat voivat olla denotatiivisesti samoja mutta erota konnotatiivisesti.

Voiko käännöksen tyyllistä osuvuutta mitata lingvistisen tyylintutkimuksen menetelmin? Se on varmaankin hyvä lähtökohta, mutta kuten Enkvist (1995) korostaa, tyyliä voi joskus olla hedelmällisempää tarkastella prosessina kuin rakenteena, etenkin koska merkityksen ja diskurssirakenteen tapaisia ilmiöitä voi olla hankala kvantifoida. Tyyli on piirteiden tulkinnessa, ei suoraan itse piirteissä.

Käännöksen tyylin tarkastelu hankaloittaa tarkastelua entisestään. Kuvattavia asioita ovat nyt lähdetekstin tyyli (suhde omankieliseensä kontekstiin), kohdetekstin tyyli ja näiden kahden suhde toisiinsa.

Esitelmässäni tarkastelen kysymystä kahden esimerkin, tyyllisesti onnistuneen ja epäonnistuneen käännöksen kautta. En niinkään yritä esitellä lopullista tutkimusmetodologiaa kuin esittää itse ongelman ja miten sitä voi lähestyä.

Lähteet

- Bell, Allan 1997: Language style as audience design. – Nikolas Coupland & Adam Jaworski (toim.), *Sociolinguistics: A reader and coursebook*. Macmillan, Basingstoke. 240–250.
- Enkvist, Nils Erik 1995: The epistemic gap in linguistic stylistics. – Werner Winter (toim.), *On languages and language*. Trends in linguistics: Studies and monographs 78. Mouton de Gruyter, Berlin & New York. 109–126.
- Verdonk, Peter 2002: *Stylistics*. Oxford University Press, Oxford.

Arja Nurmi, Tampereen yliopisto

Janne Skaffari, Turun yliopisto

Mediating Latin: Intratextual translation in English texts

Although code-switching and multilingualism are not only important topics in linguistics but relevant for translation studies as well, code-switching and translation are rarely discussed together (see, however, Nurminen 2013). When they are, the preferred terminology differs between translation studies and linguistics (e.g. Kolehmainen & Skaffari 2016). Yet there is a notable area which could and should be treated within both fields: embedded foreign-language units are often accompanied by intratextual translations (e.g. Nurmi 2016) into the main language of the text. The proposed paper focuses on such translations.

Mediating the foreign-language content, intratextual translation clarifies its meaning but may serve other functions as well. In our paper, we will focus on translations of Latin terms, phrases or passages appearing in English texts from a period of more than a thousand years. Data are sought from individual texts, electronic dictionaries and large text corpora. We will also discuss the metalinguistic and visual flagging of intratextual translations and/or code-switches. Our hypothesis is that despite the permanent status of Latin as a multi-purpose language of high status, intratextual translation into English has been constantly utilised in the production of bilingual – or seemingly monolingual – texts, but that its form and, in some cases, function have varied across time and between genres.

Sources

- Kolehmainen, Leena & Janne Skaffari. 2016. Multilingual practices in contemporary and historical contexts: Interfaces between code-switching and translation. *Multilingua* 35:2, 123-135.

Nurmi, Arja. 2016. Minority voices in literary fiction: A case study of translating multilingual practices. *Multilingua* 35:2, 227-249.

Nurminen (Ekberg), Laura. 2013. Code-switching and non-standard language in the Finnish translations of African and Caribbean novels from the 1950s to the 2000s. *MikaEL – Electronic Proceedings of the KäTu Symposium on Translation and Interpreting Studies* 7.

Mary Nurminen, University of Tampere

Cost or Value? What Users of Machine Translation Tell us about Balancing Cost, Quality and Speed

We tend to think of cost in purely monetary terms: Translation X costs Y€ to me. There is also a tendency to think of translation in purely full-quality terms: the buyer of Translation X expects 100% (publishing-level) quality, and the translator expects to supply them with exactly that. But does this scenario really cover the full spectrum of users' needs? In this presentation I use the case of raw machine translation consumption to ponder whether it might be helpful to view the cost of (machine) translation in the broader viewpoint of *value* to the end user.

A great deal of research has been done in the area of evaluating machine translation (MT) output. Most of this research concentrates on only one aspect of evaluation: linguistic quality. However, several studies have used a wider focus and included other factors which can be seen as important parts of value to end users. For example, Henisz-Dostert 1979, Bowker 2007 and Bowker & Buitrago-Ciro 2015 all asked end users to evaluate MT output considering two or three of the factors of linguistic quality, speed and cost. All of the studies showed that users were willing to trade off publishing-level quality for added speed, or for added speed and reduced costs. Even though the end users were most often not the ones paying for translations, they saw reduced costs and added speed as a way to gain other benefits, such as more translated content.

Instead of presenting the results of an empirical study, this presentation uses the results of past studies to examine the concepts of cost and value, and how translation end users' views on these may differ from our own assumptions. It proposes that examining MT users' willingness to balance quality, costs and speed may help us to understand their needs, and their ideas of the value of translation, in a more nuanced way.

Sources

- Bowker, Lynne, and Jairo Buitrago Ciro. 2015. Investigating the usefulness of machine translation for newcomers at the public library. *Translation and Interpreting Studies* 10 (2): 165-186.
- Bowker, Lynne, and Melissa Ehgoetz. 2007. Exploring user acceptance of machine translation output: A recipient evaluation. In *Across boundaries: International perspectives on translation studies.*, eds. Dorothy Kenny, Kyongjoo Ryou, 209-209-224. Newcastle, UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Henisz-Dostert, Bozena. 1979. Users' evaluation of machine translation. In *Machine translation.*, ed. Werner Winter, 149-244. The Hague: Mouton Publishers.

Christian Olalla-Soler, Universitat Autònoma de Barcelona

Consequences of the ban on recommending rates in Spain. How professional associations of translators and interpreters work to reverse this situation

The National Commission on Markets and Competition (NCCM) is a competition-regulating body responsible for enforcing competition law in Spain. In recent years, the NCCM has fined two Spanish professional associations of translators and interpreters for publishing a list of recommended rates in their websites. According to the Spanish Competition Act (15/2007 of 3rd of July), collective recommendations on rates are prohibited. The absence of a professional body responsible for setting or recommending rates and the pressure exerted by the NCCM on professional associations have led to a complicated situation for freelance translators and interpreters, trainers, and trainees as they are unable to obtain an overview of the state of the rates in the Spanish translation market.

The aim of this presentation is to discuss the following questions: how do Spanish professional associations of translators and interpreters work to minimize the effects of this ban? What is the role of training in the establishment of rates? Is research in Spain helping to defend the professional interests of freelance translators and interpreters? To answer these questions, multiple research methods were used: a systematic review of publications retrieved from BITRA and related to the translator's profession in Spain from 2010 to 2017, unstructured interviews with members of Spanish professional associations, and an exploratory study of the effect of mentoring programmes on translation students (Olalla-Soler, submitted).

Spanish associations are trying to minimize the consequences of the ban by giving greater importance to the creation of spaces for intra and inter-associational debate. Training on translation and interpreting rates seems to have positive results, such as the ones obtained in the mentoring programmes of the Professional Association of Translators and Interpreters of Catalonia (Olalla-Soler, submitted) and the Spanish Association of Translators, Copyeditors and Interpreters (Galán Barrera and García Cutillas, 2015). These programs are developed in collaboration with several universities and have a positive effect on the students' professional development. In Spain, research into professional aspects is oriented towards translation companies (Kuznik, 2010; García Sanz, 2012; Enríquez-Aranda, 2015; Ferrer Simó, 2016; Pozo Triviño and Campillo Rey, 2016; Rico Pérez and García Aragón, 2016). Consequently, research is leaving aside aspects related to freelance translation and interpreting, such as rates, the well-being of the professionals, and the effect of new technologies (such as machine translation) on their professional future.

Sources

- Enríquez-Aranda, Mercedes (2015). "La traducción editorial en España: demandas y competencias profesionales del traductor de libros en los ámbitos filosófico y sociopolítico." *Cadernos de Tradução* 35 (1): 100-117.
- Ferrer Simó, Maria Rosario (2016). *La gestión de proyectos de traducción audiovisual en España. Seis estudios de caso*. PhD diss. Universitat Jaume I.
- Galán Barrera, María; García Cutillas, Isabel (2015). "Estudiantes de hoy, profesionales de mañana: el programa de prácticas universitarias de Asetrad." *La linterna del traductor* (11): 8-12.
- García Sanz, Santiago (2012). "La localización de videojuegos en España. Estado de la cuestión y necesidades de futuro." In: Cruces Colado, Susana; Ana Luna Alonso, María Isabel del Pozo Triviño and Alberto Álvarez Lugrís (eds.) 2012. *Traducir en la frontera, Actas del IV Congreso de AIETI*. Granada: Atrio. 753-760.
- Kuznik, Anna (2010). *El contenido de los puestos de trabajo de los traductores. El caso de los traductores internos en las empresas de traducción de Barcelona*. PhD diss. Universitat Autònoma de Barcelona.
- Olalla-Soler, Christian (submitted). "Bridging the gap between translation and interpreting students and freelance professionals. The Mentoring Programme of the Professional Association of Translators and Interpreters of Catalonia."
- Pozo Triviño, Maribel; Campillo Rey, Lucía. "La interpretación telefónica y su práctica profesional. Estudio de caso sobre dos empresas proveedoras del servicio en España." *Sendebarr* (27): 73-95.
- Rico Pérez, Celia; García Aragón, Álvaro (2016). *Análisis del sector de la traducción en España (2014-2015)*. Madrid: Universidad Europea de Madrid.

Tulkki lääkärin vastaanotolla: hintana potilaskeskeisyys?

Potilaskeskeisyydellä tai potilaslähtöisyydellä tarkoitetaan länsimaisessa terveydenhuollossa suositeltavaa lähestymistapaa, jossa potilas nähdään oman itsensä ja terveysthistoriansa asiantuntijana ja jossa potilaan näkemyksen kuuntelulle annetaan erityinen painoarvo. Potilaskeskeisyyden tavoitteena on käsitellä potilasta yksilönä, suhtautua häneen empaattisesti, tarjota hänelle informaatiota ja osallistaa hänet omaan hoitoonsa. (Epstein & Street 2011.) Potilaskeskeinen lähestymistapa parantaa potilaan emotionaalista hyvinvointia ja vastaanotolla koettua yhteisymmärrystä (esim. Stewart ym. 2000). Tässä esitelmässä pohdin tulkattuja lääkärin vastaanottokeskusteluja potilaskeskeisen lähestymistavan näkökulmasta.

Aiemmat tutkimukset ovat nostaneet esiin seikkoja, joiden perusteella tulkkaaminen vähentää potilaskeskeisyyttä ja saattaa potilaan marginaalisempaan asemaan vastaanotolla. On esimerkiksi havaittu, että potilaat saavat vähemmän tilaa puhua, heidän puheenvuoronsa tulkataan epätarkemmin kuin lääkärin ja ettei tulkatuilla lääkärin vastaanotoilla esiinny potilassuhdetta rakentavaa puhetta (Bolden 2000; Aranguri, Davidson & Ramirez 2006). Lisäksi tulkeilla esiintyy taipumusta omaksua lääkärimäinen rooli; he saattavat esimerkiksi osallistua diagnoosin tekemiseen (Hsieh 2007). Oma Suomessa taltioitu videoaineistoni ei kuitenkaan näytä tukevan tällaisia havaintoja vaan tarjoaa pikemminkin esimerkkejä siitä, kuinka potilaskeskeisyyttä voidaan tulkatuilla vastaanotoilla rakentaa. Esitelmässäni pohdin, mistä eroavaisuudet saattavat johtua. Tutkimukseni on kehollisuuden huomioivaa tulkkaustutkimusta, ja pääasiallinen metodini on keskustelunanalyysi.

Lähteet

- Aranguri, Cesar; Davidson, Brad & Ramirez, Robert (2006) Patterns of communication through interpreters: a detailed sociolinguistic analysis. *Journal of General Internal Medicine* 21:6, 623–629.
- Bolden, Galina (2000) Toward understanding practices of medical interpreting: interpreters' involvement in history taking. *Discourse Studies* 2:4, 387–419.
- Epstein, Ronald M. & Street, Richard L. Jr. (2011) The Values and Value of Patient-Centered Care. *Annals of Family Medicine* 9:2, 100–103.
- Hsieh, Elaine (2007) Interpreters as co-diagnosticians: Overlapping roles and services between providers and interpreters. *Social Science & Medicine* 64, 924–937.
- Stewart, Moira; Brown, Judith B.; Donner, Allan; McWhinney, Ian R.; Oates, Julian; Weston, W. Wayne & Jordan, John (2000) The Impact of Patient-Centered Care on Outcomes. *The Journal of Family Practice* 49:9, 796–804.

”Jonkin verran käännösalan asiantuntijuutta”

Valmistuvien kääntäjien käsityksiä kyvyistään ja koulutuksestaan

Kääntäjänkoulutus tuottaa ammattilaisia vaativiin kulttuurienvälisen viestinnän asiantuntijatehtäviin, jotka edellyttävät monenlaisia teoreettisia ja käytännöllisiä tietoja ja taitoja. Koulutus tarjoaa monipuolisen kattauksen kielen, kulttuurin ja kääntämisen erikoisosaamisesta, jota koulutuksen aikana sovelletaan käytäntöön erilaisissa harjoituksissa. Tärkeänä osana kääntäjänkoulutusta on itsereflektointi, jota harjoitetaan pitkin matkaa ja joka auttaa hahmottamaan ja analysoimaan omia vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Sen myötä koulutuksen käyneillä voisi valmistuessaan olettaa olevan kohtuullisen selkeä kuva siitä, millaisia ulottuvuuksia heidän asiantuntijuuteensa kuuluu. Tässä esitelmässä on tarkoitus tarkastella sitä ammatillista mielikuvaa, joka kääntäjäopiskelijoilla on siinä vaiheessa, kun he ovat valmistumassa maisteriksi ja valmiita siirtymään oman alansa asiantuntijatehtäviin.

Esitelmän aineistona on käytetty 14 Itä-Suomen yliopistosta maisteriksi valmistumassa olevan kääntäjäopiskelijan refleктоivaa loppuesseettä, joissa he tarkastelevat osaamistaan ja peilaavat sitä saamaansa koulutukseen. Esseissä käydään läpi ajatuksia suoritetuista opinnoista, omista vahvuuksista ja kehittämisen alueista sekä peilataan näitä suhteessa opintojen jälkeiseen aikaan ja työllistymiseen.

Ei mistään hinnasta! Maallikkotulkkien negatiiviset kokemukset tulkkauksesta

Maallikkotulkkaus nähdään joskus uhkana ammatilliselle tulkkaukselle: se tuo kouluttautumattomia, usein palkattomia tekijöitä työkentälle ja häiritsee markkinoita (Antonini ym. 2017). Kaikki maallikkotulkit eivät kuitenkaan päädy toimeen vapaaehtoisesti, vaan jotkut ajautuvat siihen esimerkiksi olosuhteiden pakosta. Tässä tutkimuksessa pyritään tarkoituksellisesti selvittämään maallikkotulkkien negatiivisia kokemuksia alasta. Tutkimuksen avulla voidaan pohtia, onko ala niin houkutteleva maallikoille, kuin on ajateltu.

Ammattikäntäjien ja -tulkkien negatiiviset tuntemukset voivat liittyä heidän kokemaansa alan alhaiseen arvostukseen (Dam & Zethsen 2016), työolosuhteisiin ja palkkaukseen (Norström ym. 2012) tai hankaliin asiakkaisiin. Myös teknologia voi herättää negatiivisia tunteita (LeBlanc 2017). Kääntäjä tai tulkki voi kieltäytyä työstä kokonaan, jos se sotii hänen moraalisia tai eettisiä arvojaan vastaan. Asioimistulkit, usein maahanmuuttajia itsekin, myötäelävät joskus tulkattavien kanssa ja voivat kokea jopa traumaattisia tunteita tulkatessaan raskaita asioita (Valero Garcés 2015). Onkin mielenkiintoista vertailla, ovatko maallikkotulkkiensa negatiiviset kokemukset samansuuntaisia ammattilaisten kanssa vai onko niissä eroa.

Tutkimuksen pilotoinnissa olen tavannut kansainvälisessä naisten kohtaamispaikassa Naistarissa kymmenen naista ja Riihimäen venäläisessä kulttuurikerhossa kuusi naista ja haastatellut niitä, joilla on omakohtaista kokemusta tulkkauksesta. Negatiiviset kokemukset näyttävät liittyvän itse tulkattavaan asiaan, tulkkauksen ”dramatiikkaan”, perhesuhteiden epätasapainoon ja oman kielitaidon riittämättömyyteen. Kerron esitelmässä tästä pilottitutkimuksesta, sen esiin tuomista metodihaasteista ja linkitän sen tuloksia muihin vastaaviin tutkimuksiin.

Lähteet

- Antonini, Rachele, Letizia Cirillo, Linda Rossato, & Ira Torresi. 2017. Introducing NPIT studies. In *Non-Professional Interpreting and Translation*, 1–28. Amsterdam: John Benjamins.
- Dam, Helle V. & Zethsen, Karen Korning. 2016. “I think it is a wonderful job” – On the solidity of the translation profession. *The Journal of Specialised Translation* 25, 174–187.
- LeBlanc, Matthieu. 2017. “I Can’t Get No Satisfaction”: Should We Blame Translation Technologies or Shifting Business Practices? In *Human Issues in Translation Technologies*, ed. D. Kenny, 45–62. London: Routledge.
- Norström, Eva, Ingrid Fioretos, & Kristina Gustafsson. 2012. Working Conditions of Community Interpreters in Sweden: Opportunities and Shortcomings. *Interpreting* 14 (2), 242–260.
- Valero Garcés, Carmen. 2015. The Impact of Emotional and Psychological Factors on Public Service Interpreters: Preliminary Studies. *Translation & Interpreting* 7 (3), 90–102.

From confidence to disillusionment or vice versa? A statistical comparison of Finnish translation students' and professional translators' perceptions of translator status

Do translator students have an “extremely idealised” view of their future profession (Katan 2009: 147)? Or does experience contribute to confidence and a sense of being appreciated? Previous research offers few indications on how translator students versus professional translators see the status of their profession in society, i.e. the perceptions of value and prestige attached to translation. The results even appear contradictory: while older translators had lower status perceptions among a group of Danish translators (Dam & Zethsen 2009), Finnish translators with longer work experience actually had higher status rankings although the difference was not statistically significant (Ruokonen & Mäkisalo, forthcoming).

In this presentation, I will compare the views of Finnish translation students and professional translators on translator status and on what Dam and Zethsen have identified as major status parameters: education/expertise, power/influence (including influence on the conditions of one's work such as income and deadlines) and visibility (e.g. Dam & Zethsen 2011). The data were collected between autumn 2013 and autumn 2014 in two Internet surveys adapted from Dam and Zethsen's Danish translator questionnaires, with a total of 277 student and 450 translator respondents. The analysis involves statistical comparisons of the distributions of responses by means of the Chi Square test.

At the time of the writing of this abstract, the analysis is still in progress. However, preliminary results suggest that while the student and translator respondents have fairly similar views on status, expertise, influence and visibility, the translator respondents rank at least status and aspects of expertise and influence slightly higher than the students. The presentation will show whether this is a broader trend in the data, and consider possible reasons for and implications of the results.

Sources

Dam, Helle Vrønning & Karen Korning Zethsen 2009. Who Said Low Status? A Study on Factors Affecting the Perception of Translator Status. *Journal of Specialized Translation* 12, 2–36.

- 2011. The Status of Professional Business Translators on the Danish Market. A Comparative Study of Company, Agency and Freelance Translators. *Meta* 56:4, 976–997.
- Katan, David 2009. Translation Theory and Professional Practice. A Global Survey of the Great Divide. *Hermes* 42, 111–153.
- Ruokonen, Minna & Jukka Mäkisalo (forthcoming) Middling-Status Profession, High-Status Work: A Statistical Analysis of Finnish Translators' Status Perceptions in the light of their Backgrounds, Working Conditions and Job Satisfaction. *Translation & Interpreting*.

Leena Salmi, Turun yliopisto

Kaisa Koskinen, Tampereen yliopisto

Serendipisyys ja tiedonhaku

Kääntäjien tiedonhakua on tutkittu melko vähän, vaikka se on olennainen osa kääntäjän työtä. Tehdyt tutkimukset ovat käsitelleet tiedonhakua osana käännösooressia (esim. Enriquez Raido 2014), tarkastelleet opiskelijoiden tiedonhakua (Mutta ym. 2014) tai vertailleet tiedonhakua eri kielillä (Salmi & Chevalier 2014). Tutkimuksissa on myös ilmennyt, että kääntäjät pitävät tiedonhausta, sekä täsmävastineiden tehokkaasta löytämisestä että erilaisille sivupoluille harhailemisesta (Koskinen 2014).

Internet ja käännösteknologian kehittyminen ovat viime vuosikymmeninä muuttaneet kääntäjien toimintaympäristöä. Käännösteknologia on tehostanut kääntämistä, mutta samalla tuonut tehokkuuden vaatimuksen (esim. LeBlanc 2013), joka osaltaan estää sivupoluille eksymisen. Joidenkin kääntäjien työlleen kirjoittamissa rakkauskirjeissä esiintyvä harhailun ilo (Koskinen 2014) pysäytti meidät miettimään, mistä siinä oikeastaan on kyse ja millaisia rooleja sillä on käännösooressissa.

Etsimiseen ja löytämiseen liittyy olennaisesti serendipisyyden eli yllättävien keksintöjen tai löytöjen käsite; myös tiedonhaussa voi kohdata sellaista, mitä ei etsinyt. Termin kehitti 1700-luvulla Horace Walpole, ja alun perin käsitteessä oli kolme elementtiä: (1) jokin yllättävä tapahtuma tai sattuma, (2) tarkkaavaisuus tai perehtyneisyys aihepiiriin, ja (3) jonkin sellaisen löytäminen, jota ei oltu etsimässä. Termi on kuitenkin, erityisesti englannin kielessä, levinnyt laajempaan käyttöön ja alkanut tarkoittaa yleisemmin mitä tahansa

yllättävää löytöä. Käsittelemme tässä esitelmässä serendipisyyden käsitettä ja sitä, miten se liittyy kääntäjän työhön ja tiedonhakuun.

Lähteet

- Enriquez Raido, Vanessa 2014. *Translation and Web Searching*. New York: Routledge.
- Koskinen, Kaisa 2014. Kääntäjän habitus fiktiivisten rakkaus- ja erokirjeiden valossa. *MikaEL*, vol. 8, 74–88. Saatavissa: <https://www.sktl.fi/liitto/seminaarit/mikael-verkkojulkaisu/arkisto-archive/vol-8-2014/>
- LeBlanc, Matthieu 2013. Translators on translation memory (TM). Results of an ethnographic study in three translation services and agencies. *International Journal of Translation and Interpreting* 5(2), 1–13. Saatavissa: <http://trans-int.org>
- Mutta, M., Pelttari, S., Salmi, L., Chevalier, A. & Johansson M. 2014. Digital literacy in academic language learning contexts: Developing information-seeking competence. In Pettes Guikema, J. & Williams, L. (eds.): *CALICO Monograph Series 2014*, vol. 12, 227–244.
- Salmi, L. & Chevalier, A. 2014. Information-seeking on the Web – Influence of Language on the Search Performances and Strategies. In *Extended Abstracts of the NordiCHI '14: The 8th Nordic Conference on Human-Computer Interaction: Fun, Fast, Foundational*, 28–30 October 2014, Helsinki. ACM.

Pia Salo, Turun yliopisto

Käännösviestinnän asiantuntijan ammatillinen identiteetti ja toimijuus työn murroksessa

Käännösala 2000-luvulla koetelleet myllerrykset ovat muuttaneet ammattikenttää rajusti, ja muutostahti on vain kiihtynyt viime vuosina (ks. esim. Heard 2017). Suurin osa kääntäjistä työllistää itsensä, ja työelämässä edellytetään yrittäjämäistä ajattelua myös työsuhteisilta kääntäjiltä. Enää ei pelkkä osaaminen riitä, vaan on kyettävä yrittäjämäisesti erittelemään ja esittämään oma ammatillinen identiteettinsä ja yksilöllinen tarinansa (Collin 2009).

Sektioesitelmässäni esittelen äskettäin käynnistynyttä väitöstutkimustani. Tarkastelen käännösviestinnän asiantuntijan ammatillista identiteettiä ja toimijuutta muuttuvan työelämän valossa. Ammatillisen identiteetin tutkimus on erityisen tärkeää nykyisessä ja tulevassa työelämässä, jossa identiteetti on jatkuvasti neuvoteltava uudelleen. Rajaton työ,

jossa verkoston toimijat vaihtuvat, ei luonnostaan luo suotuisaa ympäristöä identiteettityölle. Siksi on olennaista kysyä, miten identiteettityötä tuetaan.

Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa kiinnostuksen kohteena on identiteetin rakentuminen käännösviestinnän opintojen aikana. Käännösviestinnän opintojen olisi kyettävä tarjoamaan opiskelijoille eväitä pärjätä nykypäivän työelämässä ja valmistaa heitä muutoksiin toimintakentässä. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteen oppiaineiden yhteistyössä järjestämällä monikielisillä käännöstyöpajoilla vastataan osaltaan tähän tarpeeseen. Opiskelijoiden osana työpajakursseja tekemien itsearviointien perusteella tässä onnistutaan hyvin (Konttinen ym., 2017). Monikielisissä käännöstyöpajoissa opiskelijat pääsevät harjoittamaan työelämätaitoja. Opiskelijat muodostavat ryhmiä, joissa he toimivat käännösprojektien eri rooleissa simuloitujen toimeksiantojen parissa. Työpajakurssit ovat pakollinen osa käännösviestinnän opintopolkua, ja ne järjestetään vuosittain, työpaja I (10 op) kevätlukukaudella ja II (10 op) syyslukukaudella.

Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa kerään aineistoa edellä mainituilta työpajakursseilta. Aineisto koostuu 1) oppimispäiväkirjoista, joita työpajojen opiskelijat kirjoittavat osana kurssia koko vuoden ajan, 2) yritystiimien sisäisestä Slack-viestinnästä ja 3) ryhmähaastatteluista, joissa syvennetään oppimispäiväkirjojen ja Slack-keskustelujen perusteella tunnistettuja teemoja.

Lähteet

- Collin, Kaija. 2009. Asiantuntijuus-luennot 22.3.2009. Jyväskylän yliopisto. <https://koppa.jyu.fi/kurssit/65050/luento/luentokaijacollin>.
- Heard, Reiner. 2017. "FIT Position Paper on the Future for Professional Trasnslators." Babel 63 (4): 602. doi:10.1075/babel.63.4.09hea.
- Konttinen, Kalle, Outi Veivo, Tiina Holopainen ja Leena Salmi 2017. "Multilingual Translation Workshop – Developing professionals in a simulated translation market." *MikaEL* 10, 150–164.

Seite, Zeile, Wort, Zeichen – oder wie? Bemerkungen und Beobachtungen zur translatorischen Preisberechnung

Wie ein Blick in die Webseiten des BDÜ sowie von Übersetzungsagenturen und freischaffenden Übersetzern zeigt, herrschen auf dem Translationsmarkt (immer noch) quantitative Berechnungsprinzipien vor. Als Berechnungsfaktoren werden z.B. vom BDÜ – offensichtlich ausgehend vom Status des Allroundübersetzers – neben dem Umfang der Übersetzung vor allem der inhaltliche Schwierigkeitsgrad (Fachgebiet, Terminologie), der technische Schwierigkeitsgrad (Lesbarkeit, Softwareanforderungen usw.) und der Termin (Normal- vs. Eilauftrag) genannt. Üblich ist die – im Zeitalter der Digitalisierung durch Nutzung bestimmter Softwareoptionen erleichterte – Abrechnung nach Wörtern, (Norm-)Zeilen und (Norm-)Seiten, selten nach einem Stundensatz. Daneben findet sich noch die nicht unproblematische Berechnung nach Zeichen (mit oder ohne Zwischenraum). Dabei wird einerseits außer Acht gelassen, dass größere, zusammenhängende Textmengen einen anderen translatorischen Einsatz erfordern als z.B. einzelne Wörter oder Wortgruppen in Tabellen, auf Webseiten etc. Zum anderen wird nicht berücksichtigt, dass Übersetzungen in unterschiedlichen Bearbeitungs- oder Fertigungsstufen (Schopp 2005: „Veredlungsstufen“) bestellt und angefertigt werden, die unter Umständen zusätzliche translatorische Leistungen erfordern und gesondert zu berechnen sind.

Der Vortrag beschäftigt sich mit Vor- und Nachteilen bestimmter Berechnungsfaktoren und versucht, diese mit Parametern wie Kotext und Kontext, Fachlichkeitsgrad und Terminologie sowie Fertigungsstufe etc. zu verbinden. Dabei werden nach Möglichkeit Beispiele aus den Honorarspiegeln von BDÜ und SKTL herangezogen.

Schließlich sollen die in den deutschsprachigen Translationsnormen auftretenden Begriffe „Dienstleistung“ und „Mehrwertdienstleistung“ kritisch durchleuchtet und diskutiert werden.

Käyttäjakeskeisyys teoriasta käytäntöön

Kääntäjien työelämä ja erilaiset työympäristöt ovat viime vuosina olleet näkyviä tutkimusaiheita käännöstieteessä (esim. Risku, Rogl & Milosevic 2017, Pedersen 2016, Abdallah 2014). Työelämä tutkimuksen voi nähdä linkittyvän vahvasti myös tämänvuotiseen teemaan *kääntämisen hinta*, johon liittyen voi pohtia, minkälaista käytännön lisäarvoa käännöstieteellinen tutkimus voi alalle tarjota. Voisiko käännöstieteellisen tutkimuksen avulla löytyä esimerkiksi hyödyllisiä toimintamalleja, lisäpalveluita tai tapoja erottautua joukosta?

Olen itse tutkinut käyttäjakeskeisen kääntämisen mallin ja käytettävyyšnäkökulman soveltamista käytännössä ja pyrkinyt selvittämään, miten mallia kannattaa soveltaa käytännön käännöstyöhön. Käyttäjakeskeisen kääntämisen malli on herättänyt mielenkiintoa maailmalla ja sen soveltamista on tutkittu osana mm. yliopistojen kääntäjänkoulutusta. Kentällä aihetta on kuitenkin hyödynnetty ja tutkittu toistaiseksi vasta vähän.

Vierailin keväällä 2017 turkulaisessa käännösalan yrityksessä, jossa perehdyin neljän viikon ajan yrityksen toimintaan ja toimintamalleihin mm. osallistavan havainnoinnin ja haastattelujen kautta. Pyrin itse tutkimukseni avulla vastaamaan kysymykseen: ”Miten käytettävyyšnäkökulmaa voisi hyödyntää käytännössä osana ammattimaista käännöstoimintaa?”

Tässä esitelmässä havainnollistan tutkimusaineistoni sisällönanalyysin pohjalta erilaisia esimerkkejä siitä, millaisiin haasteisiin käyttäjakeskeisen mallin hyödyntäminen voi vastata ja miten mallia voisi ylipäänsä alalla hyödyntää. Esityksessä on mukana Traduct Oy:n Turcka Kulmala.

Lähteet

- Abdallah, Kristiina. 2014. *Translators in Production Networks*. Joensuu: University of Eastern Finland.
- Pedersen, Daniel. 2016. *Transcreation in marketing and advertising*. Aarhus: Aarhus University.
- Risku, Hanna; Regina Rogl & Jelena Milosevic 2017. “Translation practice in the field. Current research on socio-cognitive processes.” *Translation Spaces* 6:1. 3–26

Suojanen, Tytti, Kaisa Koskinen & Tiina Tuominen. 2015. *User-Centered Translation. Translation Practices Explained*. London & New York: Routledge.

Niina Syrjänen, Itä-Suomen yliopisto

Rahat tai henki – mikä on kääntämisen hinta sodassa?

Tässä esitelmässä tarkastelen kääntämisestä ja tulkkauksesta eri toimijoille koituneita hintoja sodan kontekstissa. Lähestyn aihetta käänöskulttuurin käsitteen (Prunč 1997) kautta, sillä sosiaalisena rakenteena yhteiskunnan, yhteisön tai instituution käänöskulttuuri muodostuu osaltaan myös kääntämisen erilaisiin hintoihin kytkeytyvistä normeista, konventioista ja odotuksista. Tällöin kääntämisen hinta pitää sisällään paitsi palkkiokysymykset myös kääntäjänä ja tulkkina toimimiseen liittyvät panostukset tai jopa uhraukset sekä toiminnasta tai sen järjestelytavoista eri toimijoille aiheutuvat seuraukset. Tutkittavana käänöskulttuurina tässä esitelmässä on talvi- ja jatkosotien päämajassa vallinnut käänöskulttuuri.

Sodan kontekstissa kääntämisestä ja tulkkauksesta saatu taloudellinen hyöty on todettu yhdeksi tärkeäksi motiiviksi siviilihenkilöiden liittymiselle armeijan palvelukseen, ja esimerkiksi jatkosodan aikana Pohjois-Suomessa saksalaisjoukot maksoivat suomalaissiviileistä värvätyille tulkeille hyvinkin houkuttelevia palkkioita (ks. Kujamäki 2016). Rahassa mitattu kääntämisen hinta jää kuitenkin melko pieneen rooliin, kun hintaa katsotaan laajemmassa merkityksessä: Sodassa jako ystäviin ja vihollisiin ulottuu myös tulkkeihin ja kääntäjiin (esim. Snellman 2016, Rafael 2007), jolloin luottamuksesta nousee tärkeä tekijä kääntämisen hinnan määrittelyssä. Tulkin tehtäviin komennetulle sotilaille tulkkius näyttäytyy hidasteena sotilasuralle, kääntäjäksi kelpuutetun sotavangin elinolosuhteet puolestaan kohenevat pestin myötä – ja kun sodasta on kyse, kääntäjänä tai tulkkina toimimisesta voi lopulta joutua maksamaan jopa hengellään.

Esitelmän tavoitteena on tapausesimerkein valaista kääntämisen hintaa sodassa yhtäältä kääntäjänä ja tulkkina toimineiden sekä toisaalta toiminnan järjestäjien näkökulmista. Mitä sotatulkiksi tai -kääntäjäksi valittavalta edellytettiin? Entä millaisia välittömiä tai välillisiä seurauksia kääntäjänä tai tulkkina toimimisesta aiheutui? Millaista hintaa puolestaan sodanjohto maksoi siitä, että käänös- ja tulkkaustoiminta oli järjestetty siten kuin oli? Tutkimuksen aineisto on koottu lähinnä talvi- ja jatkosotien päämajan arkistoista sekä historiantutkimuksesta ja aikalaismuistiinpanoihin ja -kokemuksiin perustuvasta kirjallisuudesta.

Lähteet

- Kujamäki, Pekka. 2016. "And then the Germans came to town": The lived experiences of an interpreter in Finland during the Second World War. *Linguistica Antverpensis, New Series: Themes in Translation Studies*, 15, 106-120.
- Prunč, Erich. 1997. "Translationskultur". *TextconText 11 = Neue Folge* 1, 99-127.
- Rafael, Vicente L. 2007. "Translation in Wartime". *Public Culture* 19(2), 239-246.
- Snellman, Pekka. 2016. "Constraints on and dimensions of military interpreter neutrality". *Linguistica Antverpensis, New Series: Themes in Translation Studies*, 15, 260-281.

Damon Tringham, University of Turku

"I Read it in the Original": Translation as a Help or Hindrance in Understanding Terry Pratchett's Discworld Novels

There seems to be a tendency to assume that reading in the original is always better. There are many ideas put forward to support this: original-language texts are more close the author's original conception, the style is more 'true' somehow, nothing is omitted or changed (deliberately or otherwise), any humour in the original is better than in translation, and what is more, it is good for the readers' language skills. But do these claims always hold true?

There are limiting factors regarding reading in a foreign language. These include readers' skills being insufficient to understand it fully, either in surface terms or in a deeper sense. Understanding such elements as humour becomes more problematic if one's proficiency in the second language is not near-native-like, and this is often compounded by a need for detailed cultural knowledge in certain works. Further, and importantly, translations may better retain multiple purposes. If a text is intended to tell a story, amuse and maybe illustrate a truth of some kind, a translation is likely to be more accessible to the reader.

I shall look at the issue of cultural references with regard to the translations into Finnish of Terry Pratchett's Discworld series. I shall present the preliminary results of a questionnaire filled in by two identical groups, one reading the original source text and one in translation. Categorisation of the allusions and cultural references is done according to modified versions of Leppihalme (1997) and Ruokonen (2010).

Pratchett's tales are indeed amusing, but he frequently has trenchant observations to make regarding the human condition and allusions to real-world affairs. If the latter are lost, his works become more one-dimensional, no matter how amusing or well-told. Translation retains its relevance in a globalising world.

Kalle Konttinen, Outi Veivo & Pia Salo, Turun yliopisto

”Kun työ on hyväksytty, projektipäällikkö lähettää lopullisen työn ja laskun asiakkaalle” – Opiskelijoiden käsitykset käännösprosessin työnkulusta ja tehtävistä monikielisessä käännöstyöpajassa

Käännösprosessin organisoiminen ja hallinnoiminen työnjakoisuuden periaatteita ja teknologiaa hyödyntäen on keskeinen haaste, kun pyritään tuottamaan suuria käännösmääriä lyhyin toimitusajoin ja asiakkaan kanssa sovitun laatutason mukaisesti. Kustannustehokkuuteen ja laatutason vakiinnuttamiseen pyritään muun muassa työnkulkujen optimoinnilla ja käännösalan standardeja noudattamalla (esim. SFS-EN ISO 17100:2015).

Työnkulkujen optimointi ei ole kuulunut perinteiseen kääntäjänkoulutukseen (vrt. ”employability gap”, kuilu koulutuksen tarjoamien ja käännösosalalla tarvittavien kompetenssien välillä, esim. Massardo & van der Meer, 2017). Turun yliopiston lukuvuoden mittainen Monikielinen käännöstyöpaja pyrkii käännöstaidon ohella kehittämään myös käännösprosessin organisoimiseen ja hallintaan tarvittavia taitoja (Konttinen ym., 2017). Työpajassa opiskelijat perustavat virtuaaliyhtyiä, jotka ottavat vastaan simuloituja ja autenttisia toimeksiantoja. Tehtävänä on luoda käännösorganisaatio, jossa on käännösprosessin tehokkuuden, kannattavuuden ja laadukkuuden kannalta optimaaliset työnkulut. Tavoitteenamme on selvittää, miten tällainen työskentelytapa vaikuttaa opiskelijoiden käsityksiin käännösprosessin työnkulusta ja tehtävistä.

Tutkimusaineistona ovat vuoden 2017 työpajan osallistuneiden opiskelijoiden (n = 20) kurssin alussa ja lopussa laatimat käännösprosessin työnkulun ja tehtävien kuvaukset. Käännösprosessin työnkuluja ja tehtäviä koskevan käsityksen kehittymistä analysoidaan sisällönanalyysin avulla vertaamalla kuvauksia standardin SFS-EN ISO 17100:2015 kuvaukseen. Vertailussa analysoidaan sekä kuvausten kattavuutta että niiden käsitteellistä syvyyttä. Kattavuutta arvioidaan tarkastelemalla, miten laajalti opiskelijan kirjoitelma sisältää mainintoja standardissa määritellyistä käännösprosessin lineaarisesti etenevistä

vaiheista (kääntämistä edeltävät prosessit ja toiminnot, tuotantoprosessi, toimituksen jälkeiset prosessit). Syvyyttä arvioidaan tarkastelemalla, miten tarkasti ja millä abstraktiotasolla opiskelijan kirjoitelmassa eritellään kuhunkin työvaiheeseen kuuluvia tehtäviä, ja tässä käytetään hyväksi standardin rakenteessa esiintyviä hierarkiatasoja. Esitämme yhteenvedon siitä, miten opiskelijoiden käsitys käännösprosessin työnkulusta kehittyy vuoden mittaisessa työpajassa. Lisäksi kuvaamme erilaisia aineistosta esiin nousevia käsitysprofileja. Tuloksia voidaan käyttää koulutuksessa erityistä huomiota vaativien käännösprosessin osa-alueiden tunnistamiseen.

Lähteet

- Konttinen, K., Veivo, O., Holopainen, T., & Salmi, L. (2017). Multilingual Translation Workshop – Developing professionals in a simulated translation market. *MikaEL* 10, 150–164.
- Massardo, I., & van der Meer, J. (2017). *The Translation Industry in 2022. A report from the TAUS Industry Summit, Amsterdam, March 22–24, 2017.* De Rijp: TAUS.
- SFS-EN ISO 17100:2015. *Translation Services – Requirements for translation services.*

Erja Vottonen & Minna Kumpulainen, Itä-Suomen yliopisto

Millä perusteella? Maisterivaiheen kääntäjäopiskelijoiden käännösratkaisujen perustelut

Kääntäjän monimutkainen työ ja prosessi edellyttävät tietoa kääntämisestä, mahdollisista ongelmista sekä ongelmanratkaisustrategioista (Kumpulainen 2016). Vastaavasti Göpferichin (2009) esittämässä kompetenssimallissa painotetaan koulutuksen aikana omaksutun teoreettisen tiedon soveltamista osana kääntämisen kompetenssia Itä-Suomen yliopiston kääntäjäopiskelijat aloittavat kääntämisen opintonsa jo kandidaatinopintojen ensimmäisenä opintovuonna, joten maisterivaiheen kääntäjäopiskelijoilta voidaan jo odottaa tietoa erilaisista käännösstrategioista ja ongelmanratkaisukeinoista. Eurooppalaisten kääntäjänkoulutusohjelmien yhtenäistämiseen tähtäävän EMT (European Master's in translation) -verkoston laatimassa kompetenssimallissa kyky perustella käännösratkaisuja alan metakieltä ja käsitteitä käyttäen on yksi maisterivaiheen oppimistavoitteista (EMT 2009, myös 2017 luonnoksessa). Tässä esitelmässä tarkastellaan, missä määrin maisterivaiheen kääntäjäopiskelijat käyttävät käännösratkaisuja perustellessaan opinnoissaan omaksuttua käännösteoreettista tietoa tai käännöstieteellistä käsitteistöä ja viittaavat niihin eksplisiittisesti tai implisiittisesti ja missä määrin perustelut pohjautuvat

yksilölliseen, kokemusperäiseen käsitykseen käännöstoiminnan luonteesta. Jälkimmäistä kutsutaan mm. subjektiiviseksi (Tirkkonen-Condit & Laukkanen 1996) tai implisiittiseksi teoriaksi (Presas & Martín de León 2014).

Tutkimusaineisto koostuu 12 maisterivaiheen kääntäjäopiskelijan käännösprosessitallenteista ja retrospektioista. Osallistujista kuusi on englannin kielen ja kääntämisen ja kuusi venäjän kielen ja kääntämisen opiskelijoita. Eri opiskelijat käänsivät englannin- ja venäjänkielisen tekstin suomeksi eri viestintätehtäviin. Kaksi opiskelijaa molemmista kielistä käänsi tekstin julkaistavaksi Mondo-matkailulehdessä, kaksi julkaistavaksi Helsingin sanomien matkailuosastolla ja kaksi julkaistavaksi Helsingin sanomien lasten uutiset -osastolla. Prosessit tallennettiin kuvaruututallennusohjelmalla, ja kääntämistä välittömästi seuranneet retrospektiot kuvattiin. Retrospektiossa opiskelijat katsovat tallenteen omasta käännösprosessistaan ja kuvailevat, mitä sen aikana tapahtuu erityisesti pitkien taukojen tai sellaisten kohtien kohdalla, joissa on paljon korjauksia tai tiedonhakua. Kuvailun aikana opiskelijoilta ei kysytty johdattelevia kysymyksiä. Kaikilta opiskelijoilta pyydettiin kirjallinen suostumus aineiston käyttöön. Taustatietokyselyiden perusteella kaikki opiskelijat ovat suorittaneet pääaineidensa perus- ja aineopinnot sekä käännöstieteen perusteet - opintokokonaisuuden.

Lähteet

- EMT 2009 = European Master's in Translation -asiantuntijoiden määrittelemät ammattikäntäjien kompetenssit (Competences for professional translators). Saatavissa: http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/index_en.htm.
- Göpferich, Susanne 2009. Towards a model of translation competence and its acquisition: the longitudinal study TransComp. Teoksessa Göpferich, Susanne, Arnt Lykke Jakobsen & Inger M. Mees (toim.) Behind the Mind: Methods, Models and Results in Translation Process Research. Copenhagen Studies in Language 37, Kööpenhamina: Samfundslitteratur, 11-37.
- Kumpulainen, Minna 2016. Learning translation. An empirical study into the acquisition of interlingual text production skills. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto. Saatavissa: http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-2235-9/urn_isbn_978-952-61-2235-9.pdf
- Presas, Marisa & Celia Martín de León 2014. The role of implicit theories in the non-expert translation process. MonTI Special Issue – Minding Translation, 273-302.
- Tirkkonen-Condit, Sonja & Johanna Laukkanen 1996. Evaluations – a Key Towards Understanding the Affective Dimension of Translational Decisions. Meta, vol. 31 (1), 45-59.

Posterit – Postarna – Poster presentations

Jukka Mäkisalo & Marjatta Lehtinen, Itä-Suomen yliopisto

Voimadynamiikan kognitiivinen rakenne ja sen säilyminen käännettäessä

Olemme ehdottaneet jo aiemmin (Mäkisalo & Lehtinen 2014; Mäkisalo & Lehtinen 2016) kääntämisen ns. Cognitive Retention -hypoteesia, jonka mukaan kielellistä ainesta käännettäessä lähtökielen sanasto ja kieliopilliset rakenteet vaihtuvat, vaikka niille kohdekielessä suoranaisia vastineita olisikin, mutta kognitiivisen semantiikan rakenteet pyrkisivät lingvistisiä rakenteita tiukemmin säilymään. Olemme aiemmin saaneet hypoteesille empiiristä evidenssiä kognitiivisen semantiikan ns. Figure-Ground-rakenteen osalta ammattikäytäjäin informatiivisista teksteistä ja puheista (Mäkisalo & Lehtinen 2014) sekä televisiotekstityksistä (Mäkisalo & Lehtinen 2016). Leonard Talmyn (2000) kognitiivisen semantiikan teoriassa kielelliset ilmaukset hahmottavat todellisuutta ainakin suhteessa tilaan, aikaan, tapahtumiin ja relaatioihin. Muun muassa Figure-Ground-rakenne on osa ihmisen tilan kognitiivista hahmotusta, ja sen rakenne siis pyrkii säilymään, kun semanttisia sisältöjä käännetään kielestä toiseen.

Tässä posteriesitelmässä tarkastelemme kausaatio-suhteeseen kuuluvaa Force Dynamics -rakenteen säilymistä ammattikäytäjäin englanti-suomi-käännöksissä. Force Dynamics kuvaa kausaatio-suhteeseen kuuluvaa voiman välittymistä oliolta toiselle, esim. Talmyn (2000: 437) esimerkissä *He failed to open the window*. voimadynamiikan vaikutuksia on kaksikin: ikkunan avaamiseen kohdistuva voima ja toiminnan estämiseen/estymiseen kohdistuva voima. Analysoimassamme 28 ammattikäytäjäin aineistossa voimadynamiikka pyrkii enimmäkseen säilymään, mutta ei aina. Päähuomiomme on kognitiivisen voimadynamiikan rakenteen laadullisessa teoreettisessa kuvauksessa.

Lähteet

Mäkisalo, Jukka & Lehtinen, Marjatta 2014. Dissociation of Linguistic and Cognitive Description in Translation: The Cognitive Figure-Ground Alignment. – Paulasto Heli, Meriläinen Lea, Riionheimo Helka, Kok Maria (toim.), *Language Contacts at the Crossroads of Disciplines*. Cambridge Scholars Publishing, Newcastle upon Tyne, UK. 191–211.

- Mäkisalo Jukka & Lehtinen, Marjatta. 2017. Changes in Figure-Ground Alignment in Translation: Condensing Information in Subtitling. – Luodonpää-Manni Milla, Penttilä Esa, Viimaranta Johanna (toim.) *Empirical Approaches to Cognitive Linguistics: Analyzing Real-Life Data*. Cambridge scholars publishing. 49-74.
- Talmy, Leonard 2000: *Toward Cognitive Semantics. Volume I: Concept Structuring Systems*. The MIT Press, Cambridge MA.

Annamari Korhonen, University of Tampere

**Copy-editing of translations as a value-added service:
Developing a model for successful pricing of translation quality
Introducing a PhD project**

This poster will provide an overall picture of my PhD project, which examines the translation copy-editing services of Finnish translation agencies. The subject is approached from a theoretical as well as empirical perspective. Fitting together functional translation theories and the realities of practical commercial operations is an important aspect of the work.

The copy-editing service as defined in this work is closely tied with the practical issues of translation pricing. The problem of producing high quality in a profitable manner is familiar to most operators in the translation business. The present work proposes one possible solution to this problem: to apply pricing based on a two-phase process, where translations for which high quality and suitability for a clearly defined purpose are important are subjected to a second work phase, copy-editing, which has its own price. The translation provider can thus adjust the price according to the required quality level, and will be paid for the extra time spent on an important text.

The dissertation will consist of a theoretical analysis of the concept and an empirical survey. In the theoretical section, the concept of copy-editing will be developed in relation to functional translation theories, user-centred translation, and the revision task. The empirical part will contain a questionnaire of copy-editing practices and a text analysis of copy-edited translations.

Ideally, the study will provide translation providers with unified terminology and a translation process and pricing model that can be used in service design and in effective customer communications. The proposed model is firmly based on the client's needs, but at the same time also aims to secure the translation provider's preconditions for profitable operations.

Työpajat – Workshopparna – Workshops

Päivi Kuusi, Helsingin yliopisto

Anne Rautiainen & Minna Ruokonen, Itä-Suomen yliopisto

Vertaistuki ei maksa mitään: tule kehittämään kääntämisen ja tulkkauksen opetusta!

Menevätkö iltasi käännoiksi kommentoiden? Eikö aika tahdo riittää opetuksen suunnitteluun? Pidä tauko yksinäisestä puurtamisesta ja tule jakamaan kokemuksiasi ja kehittämään erilaisia tapoja opettaa kääntämistä ja tulkkausta!

Kääntämisen ja tulkkauksen opetusmenetelmävaranto täyttää keväällä kolme vuotta. Varannossa kääntämisen ja tulkkauksen opettajat jakavat osaamistaan ja antavat näin toisilleen vertaistukea. Varanto auttaa monipuolistamaan opetusta ja löytämään opetusmenetelmiä, joiden avulla voi helpottaa omaa työtaakkaansa.

Varannon käyttäjiksi ovat tervetulleita kaikki kääntämisen ja tulkkauksen opettajat ja opetuksen kehittämisestä kiinnostuneet käännoistieteellistä koulutusta tarjoavissa Suomen yliopistoissa sekä asioimis- tai viittomakielen tulkkeja kouluttavissa ammattikorkeakouluissa. Syksyllä 2017 käyttäjiä oli yli 60. Lisätietoja varannosta ja liittymisohjeet: <http://www.sktl.fi/liitto/jaostot/v-opettajat-ja-tutkijat/toiminta/kaantamisen-ja-tulkkauksen-opetu/>

Varantoa on työstetty yhteisesti kolmessa työpajassa: KäTu-symposiumeissa 2015 ja 2016 sekä syksyllä 2014 SKTL:n V jaoston syysseminaarissa. Varannossa on jo 80 opetusmenetelmäkuvausta tai muuta aineistoa, kuten käännoismuisteihin liittyviä opetusmenetelmiä, roolipeli haastavista asiakasviestintätilanteista sekä käännosten ja tulkkaussuoritusten arviointikriteerit. Osa aineistoista on käännetty myös englanniksi.

Työpajan tavoitteena on ideoida menetelmävarantoon uusia opetusmenetelmiä ja -aineistoja tai kehittää varannossa jo olevia kuvauksia eteenpäin. Työpaja kestää kaksi tuntia, ja se toteutetaan pienryhmissä työskennellen. Työkieli on suomi. Pienryhmien teemat määräytyvät osallistujien kiinnostuksen mukaan. Aiheita voivat olla esimerkiksi erikoisalojen kääntämisen opettaminen, auktorisoidun kääntämisen opettaminen, tulkkauksen opetusmenetelmät sekä kääntämisen ja tulkkauksen tutkielmien aiheiden ideointi. Mieti etukäteen, mitä opetusmenetelmiä tai materiaaleja olet kiinnostunut kehittämään, ja kerro toiveesi ilmoittautumislomakkeessa. Ota mielellään mukaan oma kannettava tietokone.

Tule parantamaan maailmaa – kahden tunnin sijoitus kantaa pitkälle!

Asioimis- ja oikeustulkkauksen psykologinen hinta

Asioimis- ja oikeustulkkit joutuvat säännöllisesti tilanteisiin, joissa on voimakkaita jännitteitä ja negatiivisia tunteita. Tulkkaustilanteissa käsiteltävät asiat saattavat olla epämiellyttäviä tai järkyttäviä, ja suomea tai ruotsia taitamaton tulkattava on usein vaikeassa elämäntilanteessa. Tulkattava voi myös olla traumatisoitunut, eikä tulkki välttämättä osaa tunnistaa traumatisoitumisen merkkejä ja niiden vaikutusta ihmisen käyttäytymiseen. Joissakin tulkkaustilanteissa osallistujat jopa suhtautuvat toisiinsa vihamielisesti. Asioimis- ja oikeustulkin työ onkin psyykkisesti kuormittavaa, ja tulkit puhuvat usein työnohjauksen tarpeesta ja sen puutteesta. On tavallista, että asioimistulkkien tavatessa toisiaan puhe kääntyy nopeasti psyykkisesti vaikeisiin tulkkauskokemuksiin. Voidaankin katsoa, että asioimis- ja oikeustulkkauksen psyykinen hinta on melko korkea, ja pahimmassa tapauksessa tulkin työhyvinvointi, jaksaminen ja mielenterveys vaarantuvat ja hän voi sijaistraumatisoitua.

Asioimis- ja oikeustulkkauksen psykologinen hinta -työpajan yhtenä tarkoituksena on saada perustietoa traumatisoitumisesta, sijaistraumatisoitumisesta ja psyykkisestä stressistä. Toisena tarkoituksena on saada neuvoja ja jakaa hyviä käytänteitä sijaistraumatisoitumisen ja psyykkisen stressin hoitoon ja ehkäisyyn.

Työpajaa vetävät asioimistulkki ja yliopistonlehtori Simo Määttä (Helsingin yliopisto) ja johtaja Hanna-Mari Kolistaja (Turun seudun tulkikeskus). Työpaja koostuu kahdesta osasta: 1) alustus ja siihen liittyvä keskustelu sekä 2) ryhmätyöskentely. Kokonaiskesto on 2 tuntia 30 minuuttia.

Työpajan aluksi tutkijatohtori Eeva Puumala (Tampereen yliopisto) ja traumapsykoterapeutti, psykologi Riitta Ylikomi (TraumaCon) pitävät alustuksen traumasta ja sijaistraumatisoitumisesta. Tavoitteena on oppia ymmärtämään trauman kokeneen tulkattavan käyttäytymistä oman jaksamisen ja tulkin työn helpottamiseksi. Alustuksen jälkeen työpajan osallistujat jaetaan ryhmiin, joissa pohditaan sekä tulkattavan traumaan liittyviä että muista syistä psyykkisesti kuormittavia tulkkaustilanteita. Ryhmätyö tehdään ongelmalähtöisen oppimisen periaatteella. Toisin sanoen ryhmille annetaan kuvauksia psyykkisesti vaikeista tulkkaustilanteista ja tehtäväksi pohtia erilaisia strategioita, joilla tilanteessa voi toimia. Ryhmätöitä vetävät edellä mainittujen lisäksi myös lehtori Pirjo Pouttu (Diak) ja lehtori Satu Rantamäki (Diak).